

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. IV. Referuntur nostratis sententiæ argumenta desumpta ex. Cap.
Venerabilem. 34. De elect. & ex Clementina unica. De jurejurando.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

hereditate, atque hinc, si ad ipsum devolve-
retur, Regni suc. effione. Quia igitur natura
quoque lumine notum est, tribunalis cuius-
cunque judicariam potestatem protendi super
omnem causam, fori sui sphaera circumscrip-
tam, sub qua adeo subjectam, nec non poe-
nam tum foro ejusmodi, tum delicto ad id
spectanti proportionatam. Quia insuper ex
fidei principijs notum est, illam voti violatio-
nem cum poena eidem proportionata subijci
Oecumenica a quodcumque super terram li-
gandi, & solvendi protensa potestati, per ar-
gumentum Theologicam sub Oecumenica au-
thoritatis sanctione super Ecclesiae candelabrum
positum, evincitur prorsus manentem, in vi
juris Divinitus sancti, Innocentium III. in ca-
su Canonis *Licet. 6. De votis.* iuste procedere
potuisse ad hereditatis paternae, Regnique
privationem comminatorie indicendam.

§. IV.

Referuntur nostratis sententiae

argumenta desumpta ex *Cap. Venerabilem.*
34 De elect. & ex Clementina unica. De
jurejurando.

ARGUMENTUM I.

Petitum ex *Imperio Occidentalis in Francos*
per Pontificiam auctoritatem facta
translatione.

22. ARGUMENTARI licet i. in medium profe-
rendo, quae ad utriusque illius Canonicae
sanctionis intelligentiam ab Authore *Regalis*
Sacerdotij praes. lib. 1. §. 5. contexta est lumina
hanc in rem historia. Is igitur Au-
thor *ibi num. 1.* ostendit in primis, Imperium
Orientem simul ac Occidentem olim
complectens, fuisse in filios divisum a Con-
stantino Magno, Occidentem assignante Con-
stantino juniore, & Constanti: Orientem
verò Constantio, quod bipartitum Imperium
durabat usque ad annum 476. quo Eru-
li, Gothique Italiae dominari coeperunt, a
Belisario, & Narsese postmodum devicti, ex-
pulsique sub Imperatore Justiniano, utrumque
Orientis scilicet & Occidentis, Imperium rur-
sus conjungente, usque dum Alboinus Lon-
gobardorum ex Pannonia excitorum Rex I-
talia subegit, ex quorum Ecclesiae infensa
hostilitate, permotus Gregorius Papa, Martel-
lum Francorum Regem in subsidium vocat;
veluti *n. 2. dicti Summarij* habetur, unà cum A-
etis Concilij Romani ab eodem Gregorio con-
vocati adversus Imperatorem Leonem Isauri-
cum ejusdem Synodi auctoritate condemna-
tum haereticum, dirisque adeo percussum, om-
nique tributo, quod populus pendebat, Gre-
gorij, Romanum consulatum Martello defe-
rentis, sententia privatum, eidem tamen Sum-
mo Pontifici reconciliatum. Anno dein 729.
Luitprandus Longobardorum Rex rursus in-
festare coepit Romanam Ecclesiam, Gregorio
III. proinde anno 740. iterum iterumque in
subsidium vocante dictum Martellum Franco-

rum Regem, sed fatis mox defunctum. In
tertio praedicti Summarij numero edocemur, qua-
liter extincto Martello, Regnum Franciae
Childerico inter oria & voluptates marcenti
ademptum, auctoritate Zachariae Pontificis an-
no 751. fuerit concessum Pipino, adversus
Longobardorum iteratas molestaciones, im-
plorato in auxilium anno 753. dum ex Co-
pronimo Imperatore nullum aliud bellum,
quoniam cum sanctis imaginibus agitante, nulla
subsidij spes lupereffet. Unde prout in *dicti*
Summarij num. 4. enarratur. evenit, ut Step-
hanus Papa III. jus Regium Pipino anno 754.
confirmavit, & tradita sibi a Deo potestate,
Franciae Proceres juramento adstrinxerit,
nunquam ex alia, quam Pipini, atque adeo
Carolina stirpe Reges a te admissum iri. Pi-
pinus exinde dicto anno Aistulpho Longo-
bardorum Rege victo, Italiae pacem relinquit,
sed Aistulpho pactorum fidei ac juramenti
inmemore, seque in Pontificem denuo ar-
mante, Pipinus denuo in Italiam cum exerci-
tu progressus anno 755. victor evadens,
Ravennam Exarchatum, aliasque civitates om-
nes, Ariminum, Pisaurum, Anconam, Auxi-
mum, Urbinum, Rhegium, Mantuam, Duci-
tus Spoletanum, & Beneventanum in pote-
statem suam redegit, ac Romanae Ecclesiae do-
no dedit, confutatis Copronymi, eas civitates
Imperio vindicare nitentis, postulationibus.

Hinc Pipino demortuo succedit Carolus
Magnus dictus, qui (uti in *Regalis Sacerdotij*
Summario num. 5. describitur) unà cum Ca-
rolomanno successit, ac anno exinde 771. to-
tius Regni Franciae regimine ex Episcoporum,
atque Optimatum decreto positus, indeque
ab Hadriano Papa III. contra Desiderium
Longobardorum Regem vocatus in auxi-
lium, hunc prostravit, Copronymo Impera-
tore Constantinopoli in delictis otium transi-
gente, quousque ab Aldagiso Desiderij filio
Clavis Graecae in Italiam prorupit. Quibus
tamen fortuna, & virtute Caroli devictis an-
no 778. Aldagisus fuit interemptus, & ita ul-
tima Regni Longobardorum favilla in ipso
micandi conatu penitus extincta fuerunt, bel-
lūque hinc in Graecos est aversum, dum etiam
fides de Caroli filia cum Imperatore Constantino
copulanda, eidem Regi violata fuerat.

Exinde anno Christi 800. uti praedictum
Summarium num. 6. exponit, Carolus non
tam Leonis Papae III., quam Christi injurias
vindicturus, Romam veniens, rebus feliciter
compositis, a praefato Summo Pontifice Occi-
dentis Imperator Augustus constituitur ob
causas in dicto *Summario num. 7.* exaratas.
Nempe Clodovæus morti proximus coro-
nam auream, gemmisque distinctam, quam
Regnum vocant, B. Petro dono miserat, quasi
Francorum Regnum Ecclesiae defendendae op-
pignorasset. Hincmarus *in vita S. Remigij.* Eos-
dem Francos tot jam Pontifices, cum pericli-
tabantur, appellaverant, Pelagius, Gregorius,
Stephanus, Adrianus, Leo, felici semper even-
tu. Pipinus bis cum exercitu in Italiam def-
cenderat, Sedemque Romanam a Barbaris
jam ultimè expectantem liberaverat, dona-
tisque

tisq̄ue amplissimis patrimonijs ex serva Reginam fecerat. Carolus ipse in præfatione ad sua capitularia inter alios titulos hunc velut maximè Regium suo nomini præfixerat: *Carolus Rex Francorum devotus S. Ecclesie defensor, humilissq̄ adjutor*. Et ad Episcopos Hispaniæ in litteris contra hæresin Nestorianam: *Carolus Rex Francorum & Longobardorum, Patricius Romanorum, filius, ac Defensor sacre & Romanae Ecclesie*. Et in testamento filijs Regibus ante omnia mandavit, ut curam, & defensionem Romani Pontificis assumerent. Verba Testamenti sunt: *Super omnia autem jubemus, ut ipsi tres fratres curam, & defensionem sancti Papæ simul suscipiant, sicut quondam ab avo nostro Carolo, & beate memoria Pipino genitore, & à nobis postea suscepta est, ut cum omni adjutorio ab hostibus defendere nitantur*. Quod testamentum, eoq̄ue contentam Regnorum inter filios divisionem Leoni III, per Eginhardum à secretis, confirmandum postea transmisit. Idem denique Carolus jam quartà vice armatus in Italia, & pro Ecclesia stabat, cui ergo Pontifex majori jure, majoriq̄ue merito Occidentis Imperium deferret? Accedebat jam à tempore D. Augustini vulgatum inter Patres vaticinium: *Francorum Regnum perpetuum fore, nec ante finem mundi destitutum*. Meminit hujus vaticinij D. Augustinus in libello de Antichristo tom. 9, quæ omnia, si cessarent, necessitas tamen extorquebat omni ratione major. Quis enim tum temporis Romanam Sedem, arcemq̄ Religionis contra barbaros, Græcosq̄e alius tueretur? Orientis imperium olim sub Theodosio totà Asià, Africà, & Europà florentissimum jam barbari majori ex parte obtinebant: Bulgari videlicet, Avars, Saraceni. Vix tantis dominatis reliquias in minori Asia, Thracia, Græcia, Macedonia Imperatores Græci possidebant, & hanc ipsam tantulam partem hæreses multæ, sævæ, & cruentæque vastabant, & præsertim Iconoclastarum, quæ à Leone Isaurico nata per Constantinum Copronymum, & Leonem Armenum Imperatores ducta, plus Catholici sanguinis hausit, quàm sub Cæsaribus Ethnicis antiquæ persecutiones: nec contenta, Orientem corrupisse, per edita & insidias Exarchorum in Occidentem & Italiam devolabat, summo Religionis discrimine. Accedebant domestica clades, discordiæque, Irene Imperatrice cum filio Constantino de Imperio pugnante. Solus ergo, qui pullatæ tor periculis Ecclesie subveniret, Carolus Magnus supererat & vicinus, & potens, & pietate potentiam æquante. In hunc igitur summa rerum deposita est, præstitumque juramentum, cujus forma in libro rituum habetur, & videri potest apud Spondanum anno 1300, n. 3.

95. Quibus fusiori stylo expositis à dicto Regalis Sacerdotij Authore præf. S. 5. n. 8. post medium, sequens sit conclusio: quod nempe pateant plures actus potestatis à Summo Pontifice in Reges exercitæ. Cum nempe Gregorius II, Caroli Martelli protectionem adversus Longobardos implorat, defertq̄e Romanum Consulatum. Cum idem Gregorius

Leoni Isaurico in Catholicos sævienti tributum à Romanis pendit solitum abrogat. Cum Zacharias à Childerico stupido in Pipinum Regem potestatem & Regnum transfert. Cum Stephanus Papa Pipino, & filijs ejus Regnum confirmat, Regniq̄ue Proceres solenni juramento adigit, nunquam se ex alià, quàm Pipini, id est, Carolinà stirpe Regem admitturos. Cum Adrianus Papa agit adversus Desiderium Longobardorum Regem. Cum denique Leo III, Carolum Augustum dicit, coronà & Imperio Occidentis dignum.

Objeçtio.

A Dversus istam de Imperij Occidentalis 96, in Carolum Magnum translatione, historicam enarrationem occurrit Ludovicus Maymbourg. in hist. Iconoclast. lib. 4. ad annum 800. dicens, *Carolus Magnum Imperium Occidentis, & ipsam Italiam jure belli occupasse, Romanæ verò populi Romani donatione: nec aliud à Leone Papâ, quàm coronam, hoc est, non ipsum Imperium, sed insignia tantum, nudamque ceremoniam accepisse, imò nec istam, nisi Crivium Romanorum precibus compulsam, etiam sine sine Augustum acclamantium, tunc enim, nec prius à Leone fuisse coronatum.*

Responsio.

H Uic namq̄ue Maymbourgi exceptioni 97, jam anticipatè occurrerat præfatus Regalis Sacerdotij Authore cit. S. 5. differendo in hunc modum: Enimverò factam esse hanc Imperij translationem autoritate Leonis III. Summi Pontificis, probat Bellarminus testimonijs triginta quinque historicorum, quorum verba describit; duodecim Imperatorum, aliorumq̄ue Principum, & septem Summorum Pontificum suffragijs, quorum testimonia eo prætextu rejici utique non possunt, quod in propria causa testati videantur: cum supremus Princeps non tantum testis, sed judex esse possit etiam in sua causa. l. un. Cod. si quis Imperatori maledixerit. leg. 54. Cod. De Decurionib. c. cum venissent. 12. De judic. & ibi Abbas n. 6. Godefred. ad c. Ne quis in sua causa. Azor p. 3. lib. 2. c. 7. q. 4. Laym. lib. 1. de consuetud. c. 5. n. 7. Estq̄e communis sententia, posse Episcopum, vel alium Prælatum esse judicem in causa propriæ Ecclesie, Abbas in c. 1. De maledicis: & ipsa experientia, & praxis etiam in Gallijs recepta convincit, ubi lite circa Regiam dignitatem, & jura Coronæ ortâ, nullus alius præter Regem, aut Regis Ministros judex admittitur, ab eoq̄ue, cujus causa agitur, sententia fertur, & bellum jam indicitur: quantò id verius erit in Vicario Christi? Cum enim tribunal Vicarij sit tribunal ipsius Principis, adeo ut à Vicario ad Episcopum appellari non possit. c. 2. De consuet. in 6. cap. Romana. De appellat. in 6. Eodem modo dicendum erit, tribunal Papæ esse tribunal Christi, nec ab alio lites Pontificiæ dignitati motas, quàm ab eodem Papa finiri posse: & consequenter ejus testimonium, imò sententiam tanquam suspecti non posse recusari, quod

quod omnes etiam Praefules, & Optimates Galli confessi sunt, qui teste P. Maymbourg. in *histor. Iconoclast.* initio anni DCCC. in Senatu Romano conclamarunt: Romanum Pontificem à nullo iudicari posse, sed iudicem sibi esse.

98.

Verùm ut res ista de translatione Imperij per Pontificem Romanum facta, omni prorsus suspitione, & vel umbrâ careat, dabimus testimonia historicorum, quorum aliqui aut Galli, aut Reformatæ Religionis fuerunt, nullamque admittunt exceptionem.

Zonaras auctor Græcus Tomo 3. *Annal. in vita Constant. & Irenes*: Româ prorsus Franci positi sunt, Carolo à Leone coronato, Romanorum Imperatore appellato. Et infra: Sub Constantino & Irene, Papa Leo Francos etiam Romam admisit.

Paulus Diaconus, qui tempore Caroli Magni floruit, lib. 23. rerum Romanar. Leo, inquit, vicem Carolo recompensans, in Imperatorem coronavit eum. Observa, hanc coronationem beneficium Leonis appellari, & consequenter ejus voluntate & jussu factam.

Otto Frisingensis ad annum DCCCL. Carolus, inquit, Rex à Summo Pontifice, ablato Patricij nomine, coronatus, omni populo tunc acclamante: Carolo Augusto, à Deo coronato, Magno & Pacifico Romanorum Imperatori vita & victoria.

Abbas Urspergensis in Chronico anno DCCXCVI. Leo Papa ordinatur, hic Carolum fecit Imperatorem. Et infra; Anno DCCCL. Carolus Magnus Rex Francorum consecratus est Imperator, cum enim Natale Domini Romæ celebraret, in ipsa die sacratissima ad Missarum solemniam veniens, nihil minus speranti Leo Papa coronam imposuit, & Imperatorem Romanorum pronuntiavit.

Lupoldus Bambergensis in Proem. lib. de juribus Imperij De sacri Regni, & Romanorum juribus à tempore translationis ipsius Imperij de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, per sacrosanctam Ecclesiam factæ tractaturus &c.

Ioannes Trithemius. Leo Papa III. natione Romanus, sedit annis 20. vite sanctimoniam clarissimus, Carolum cognomento & opere Magnum, ad Imperium Romanum unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos transfudit.

Albertus Kranzius. Non habetur Imperator, nisi quem Romanus Pontifex confirmavit & consecravit. Domini enim est terra, & plenitudo ejus: ipse transfert Regna, & Imperia, dignissimeque ad suum Vicarium hoc sacrum ministerium delegavit.

Spondanus Gallus non tantum referens, sed etiam approbans, quæ Baronius de hac translatione scripserat (ut patet ex appendice minusculis adjectâ) ad annum DCCC. sic loquitur: Non tantum Eginhardus, aut Anastasius de collata per Leonem Romanum Pontificem dignitate Carolo M. sunt testes, sed & fatentur id ipsum Latini omnes, & Græci auctores. Quod autem ejusmodi translatio Imperij ab Oriente in Occidentem Divino consilio facta fuerit, magno Republicæ Christianæ emolumento; & Imperij Orientalis desolatio, & alia eventa satis superque demonstrant.

Horatius Tursellinus in *Epitome historiarum* Lugduni editâ, Lugduni approbatâ, & à Regio Advocato edi permittâ: Pontifex, inquit, illustra in Ecclesiam Romanam Caroli merita remunerans, cum Imperatorem appellat, tutelâ Ecclesiæ tradidit. Ita Romanum Imperium ob desitutum à Græco Imperatore Ecclesiæ patrocinium, pervenit ad Francos.

Ioannes Cluverus homo Reformatæ, ut vocant, Religionis, eoque, ut ex toto historiarum contextu patet, Pontifici infestus, ad annum DCCCLIC. Leo III. inquit, Hadriano Pontifici successor datus, populum in Caroli verba adigit, vexillo Romane Urbis ad ipsum transmissio: ob id, & ob crimina, quæ illi obiectabant amali, indignissime habitus, oculorum suorum privatione damnatur. Et infra ad annum DCCC. Leo gratiam relaturus benefactori tanto, Carolum in D. Petri Basilica solemniter pronuntiat Augustum, coronâ capiti impostâ, acclamantibusque Romanis, Carolo Augusto, à Deo coronato, Magno & Pacifico Imperatori Romanorum vita & victoria.

99.

Daniel Pareus, & ipse Reformatus in *Medulla historie*, ubi agit de Leone III. Maurico: Extinctis bellis, Leo in Religionis reformationem incumbens, idola omnia destrui, templisque Christianorum ejus jussu (sic imagines sacras homo Lutheranus appellat) propterea Iconomachum ipsam vulgus appellavit. Gregorius III. Pontifex Romanus ed in re tantum offensus est, ut excommunicationis fulmine feriendum Leonem censuerit, subditos etiam Imperatoris in Italia, hoc est, Regimine Exarchorum, omni tum fidei nexu, tum tributorum pendendorum necessitate solvit; quod apertè à Græcis Italia, Francisque ad Imperium vocandi initium fuit.

Vides, quid veritas possit, quæ illis etiam confessionem extorsit, qui tamen, si possent, maxime vellent negare.

Sed addemus coronidis loco testimonium omni majus exceptione, in quo vel ipsa invidia nihil habeat, quod rodat. Anno DCCCLXXI. Basilijus Macedo Orientis Imperator, ad Ludovicum II. Caroli pronepotem legationem cum litteris adornavit per Ioannem Patritium, quibus cum eodem Ludovico acriter conquisitus est, quod dignitatem, & nomen Imperatoris, & Basilei usurparet; unum tantum Imperatorem esse, qui Orienti & Occidenti imperet: rogavitque, hoc nomine deinceps abstineret, sibi, nec alijs debito. Ludovicus & ipse Aufrandum Constantinopolim Legatum cum litteris Basilio misit, quas Baronius ad annum DCCCLXXI recitat, ubi inter alia hæc scribit: Et ipsi Patrum nostri gloriosi Reges absque invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unionem & sacrationem, quæ per Summi Pontificis manus sumus ad hoc culmen proventi, &c. Et infra. Prætereà mirari se dilectâ fraternitas tua significat, quod non Francorum, sed Romanorum Imperator appellemur: sed scire te convenit, quia nisi Romanorum Imperator essemus, utique nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen, & dignitatem assumpsimus, quorum gentem & urbem divinitus gubernandam, & matrem omnium Ecclesiarum Dei descendendam, atque sublimandam suscepimus, ex quâ & regnandi prius.

100.

pridus, & postmodum imperandi auctoritatem profapia nostra seminarium sumpsit. Nam Francorum Principes primo Reges, deinde vero Imperatores dicti sunt, h duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo sancto perfusi sunt, &c. Praefertim cum tales saepe ad imperium sunt asciti, qui nullà Divinà operatione per Pontificum ministerium profusii, solum à Senatu & Populo Imperatorià dignitate potiti sunt: nonnulli verò nec sic, sed tantum à militibus sunt clamati, & in Imperio stabiliti, aut alio modo ad Imperij Romani scepra promoti sunt. Porro si calumniari poteris & Samuel, quod spreto Saule, quem ipse unxerat, David in Regem augere non renuerit. Sed interim si paginas revaloras Graecorum Annalium, & si quae à vestratibus Pontifices Romani pertulerint, perscruteris, profectò inuenies, unde istos iuste non valeas redarguere; unde merito apostatis desertis, adhaerent genti adhaerenti Deo, & ipsius Regni fructus facienti &c.

Vides ex hisce Ludovici litteris, eum aperte fateri, se Pontificis operà ad culmen Imperij profectum. Imperium à Majoribus suis non usurpatum, sed Dei nutu, & Ecclesiae iudicio, Summiq; Pontificis obtentum esse. Observa, non illum jus belli, hereditatis, vel electionis à populo, Senatuq; Romano factæ prætexere, sed solum Pontificis auctoritatem; quâ Imperium, suiq; Majores etiam Regnum acceperint, operâ videlicet Zachariae Papae, qui Childerico in ordinem redacto, Regnum Francicum ad Carolinos transfudit. Inò expressissime Ludovicus distinguit; Aliòsque à Senatu, Populo, Exercitu, aliòve modo imperium adeptos: se verò Divinà operatione per Pontificum ministerium, sacrâmq; unionem, & à Matre omnium Ecclesiarum regnandi prius, & postmodum imperandi auctoritatem, profapia suae seminarium sumpsisse. Haec omnia verba sunt Ludovici Imperatoris, quibus nostro iudicio nihil clarius dici potuit. Unde Spondanus litterarum summam compendio referens ad Annum DCCCLXX n. 3. His litteris acceptis, inquit, Ludovicus misso ad Basilium Imperatorem legato, acrem satis dedit epistolam apologeticam, quâ inter alia multa susè ostendit, ejusmodi appellationem Basilei non esse peculiarem Graecis Imperatoribus, sed etiam competere alijs principibus; maximè verò Francis, qui eam dignitatem acceperint à Sede Apostolica ob egregiam ipsorum fidem in Deum, Ecclesiam Romanam, &c.

Haec Spondanus; quæ nunquam ipse Gallus scripsisset, nec Ecclesia Gallicana, cui librum dedicavit, scribi passa esset, nisi vera credidissent; maximè cum Spondanum ob pietatem, eruditionem, zelumq; praefertim Catholicae Religionis, tota Gallia veneretur, Ludovico XIII. praecharus, & cui ob merita Episcopatum detulit. Ac denique testatur in suo Dictionario Gallico Moretus, & ipse Gallus, Spondanum ob assiduos in Ecclesiam labores à Pontifice Maximo elogia, à Rege suo amicitiam, ab omnibus Christi fidelibus æternam memoriam, & benedictionem retulisse.

101. Notandum tamen ad majorem hujus rei intelligentiam; duplicem fuisse coronationem

& electionem Imperatorum, alteram privatam tantum, & quæ Pontificis auctoritate non indigebat; quâ ratione Carolus filius Ludovicum Aquisgrani in Conventu optimatum Imperatorem dixit, teste Eginhardo in vita Caroli. Alteram publicam solemnem, & per quam jus plenum ad Imperium dabatur, & hæc teste Ludovico, ut audivimus, ad solum Pontificem spectabat, adeò, ut Carolus in celebri testamento apud Pithæum & Baronium ad annum DCCCVI. cum Regnum filijs divisisset, nullam Imperij Romani mentionem fecerit; quamvis enim Imperium esset hereditarium, ex gravi tamen, & omnino publicâ ac necessariâ causâ suberat Pontificum dispositioni, ut audivimus, & ideo Imperator Carolus conditum testamentum per Eginhardum à Secretis alicum ad Leonem Pontificem subscribendum misit. Verum ulteriori de his dissertationi locus erit infra in presentis S. conclusione nostra.

ARGUMENTUM II.

DESumptum ex Imperij Occidentalis 102. penes stirpem Carolinâ continuatione, & hujus ad Saxones translatione.

Argumentatur 2. Author Regalis Sacerdotij præf. §. 3. à num. 12. præinsinuatam duplicem successionem deducendo. Nempe Carolo Imperatore Aquisgrani sub annum 814. defuncto, successit in Imperio ipsius filius, Ludovicus cognomento Pius, qui anno 817. in Comitibus Aquisgranum indictis, confirmavit omnia, quæ à Pipino avo, & Carolo patre Ecclesiae Romanae donata fuerant, seu restituta. Exinde anno 833. filijs adversus patrem Ludovicum conspirantibus, Gregorio IV. Papâ intercedente, res fuit composita, sed renascentibus dissidijs, Lugduni habito Procerum conventu, Imperium Augusto ademptum fuit, quod decretum à dicto Pontifice Maximo rescissum fuit, teste Emilio rerum Francic. in Ludovico Pio.

Ludovico Augusto circa annum 838. defuncto successit Lotharius, qui postmodum anno 851. & anno 852. à fratribus prælio devictus, in Conventu Aquisgranensi Regno & Imperio deiecitur, duobus fratribus Ludovico & Carolo ab Episcoporum Conventu suffectis, cui tamen Lotharingia fuit relicta, teste Emilio in initio vitæ Caroli Calvi. Successit postea in Imperio ad annum 855. Ludovicus II. Lotharij filius, qui à Carolo Calvo ruptis foederibus graviter impetitus anno 860. potestatis Pontificiae brachium imploravit à Nicolao I. ipsissimum tamen Regem hunc año 862. ob amores extra thorum progressos gravibus de Imperij ademptione minis compescente ad legitimam uxorem recipendam. Exinde anno 868. Carolum Calvum ad Regnum illegitimè vocatum à Proceribus, Hadrianus II. Papa cohibuit, graviter puniendum, ni cederet Ludovico Imperatori, Ludovici defuncti fratri, legitimoque adeò successori. Ex Aimonio lib. 5. cap. 24. Sed anno 876. Carolo Calvo à Joanne VIII. Pontifice Maxi-

mo tandem collatum est Imperium, excluso Ludovico majore natu, eò quòd à Carolo speraretur auxilium adversus Saracenos, quæ collatio à Prælati Franciæ est confirmata in Synodo Pontigonensi; uti refert Aimonius *lib. 5. cap. 33* Carolo defuncto anno 877. successit Ludovicus Balbus, fatis cedens anno 879. indeque anno 881. à Ioanne VIII. Augustus creatus Carolus Crassus Calvi frater, cui à suis dejecto solus è Regia stirpe Regni hæres supererat Carolus Simplex, sed impar discordijs, quæ gliscabant in Imperio Francico, à pluribus tyrannis tunc dissipato.

Quamvis proinde jure legitimæ successio- nis Regnum Germaniæ ad eundem Carolum Simplem Franciæ Regem spectasset, utpote natum ex Carolina familia, è qua unicus inter mares supererat; attamen Magnates Germaniæ Carolo ob ignaviam contempto, Saxoniam Ducem Ottonem ad Imperium vocabant; uti constat ex Baronij Annalibus Ecclesiasticis.

Ex qua historia serie præactus Author *cit. §. 5. sub finem n. 12.* iterum animadvertit, ex hoc Imperij intra Francicam stirpem continuatione, ac inde secuta in Saxoniam Ducem translatione multa iterum occurrere exempla à Summis Pontificibus in Reges exercite potestatis. Nam Concilij Compendiensi & Procerum Franciæ decretum, quo Ludovico Pio imperium abrogabatur, filijs tradendum, Gregorius IV. rescindit, & Augustum loco restituit. Lotharius Imperator in Conventu Aquilgranci ab Episcopis Regno & Imperio dejectur. Nicolaus I. Lothario, nisi abdicatâ pellice, Theutepgam uxorem recipiat, Regni jacturam minatur. Hadrianus II. jubet, Carolum Calvum Regnum, quod invaserat, Ludovico Imperatori legitimo hæredi restituere, & non obtemperanti poenas indicit. Ioannes VIII. Carolo Calvo, excluso fratre majore natu, Imperium conferit, & hanc collationem Episcopi Galli in Synodo Pontigonensi ratam habent.

Objeçtio.

103. **E**X dictis namque manifestum jam redditur, Imperium in stirpe Carolina ex successione hæreditariâ fuisse in posteros derivatum: neque certum esse, quòd primæva etiam Impetij Occidentalis Græcis adempti in Carolum Magnum translatio, facta sit per authoritatem Pontificiam: Maymbourgo *in cit. histor. Iconoclast. lib. 4. ad annum 800.* ita hanc in rem disserente: *Primo, ait, certum est Carolum Magnum jure partim hæreditatis, partim belli tantum in Occidente terrarum possedisse, quantum alius ante illum Occidentis Imperator. Quid potuit ergo à Leone Papa præter titulum accipere, & insignia, Imperio jam dudum positus? Imò ne titulum quidem & coronam à Leone necessario accepit: cum enim toto Occidente jam dominaretur, potuit suo jure Imperator Occidentis appellari. Secundo cum dono, & spontaneâ Senatûs, populique Romani subjectione, Romam ipsam caput Imperij tenuit, nihil Carolo desuit, quod à Pontifice posset obtinere: sicut enim Odoacer, & Theodoricus*

Italia, Romæque potiti, nomen Imperatoris induerunt, repugnante nullo, multò magis id potuit Carolus: sed abstinuit modestiæ causâ, dum tandem populo impatienter id flagitantis cederet.

Responsio.

104. **H**Uic Maymbourgianæ exceptioni præallegatus *Regal. Sacerdotij Author cit. §. 5. n. 10.* occurrit sequentibus argumentis, studiosè hic reproducendis, ad intentum nostrum postea sequenti conclusione prosequendum. Olim, ait, Imperatoris nomine appellabantur omnes, qui bello alicui præerant: propriè tamen nemo id nominis consequebatur, nisi re bene gestâ, atque aliquot millibus hostium caesis, tunc enim acclamatione militum, vel Senatûs decreto Imperatoris nomine donabatur. Cicero *2. Epistolarum Epist. 10.* Postea nomen Imperatoris proprium, perpetuumque Principis Romani ex Senatûsconsulto esse cœpit: & auctore Suetonio, prænomen Imperatoris, cognomen Patris patriæ primus assumpsit Julius Cæsar *in ejus vita cap. 77.* Octavius verò Julij successor, tum reliqui ab eo Cæsares, Imperatores sunt appellati: nec verò poterat aliquis, quantumvis potentissimus, latèque dominans, nomen & jura Imperatoris vindicare, nisi qui legitimo ordine Imperatoribus, & Principibus Romanis succederet: hi soli Imperatores, & Græcè Basilei vocabantur, alij Reges tantum; quæ causa fuit Basilio Imperatori Græcorum, per litteras leatòque graviter cum Ludovico II. expulsi, quòd Imperatorem, non Regem se diceret. Spondanus *Anno DCCCCLXXI.* Et in Synodo universalis Constantinopolitana nomen Imperatoris Ludovico à Pontifice datum, dolo Græcorum in litteris Apostolicis expunctum est, teste Analtasio *in vita Hadriani.* Et anno DCCCCLXVIII. Legati ab Ottone I. pacis & nuptiarum causâ Constantinopolim missi, à Nicephoro Phoca pessimè habitis, quòd Otto se Imperatorem vocaret. Anno MLV. Legati ab Henrico II. ad Concilium Turonense missi, graviter eâ causâ conquesti sunt, quòd Ferdinandus Magnus Castellæ & Legionis Rex jura sibi, titulûmque Imperatoris vendicaret, & Henrico Cæsari parere noller: qui tamen Ferdinandus Victori II. Pontifici, ut alienis titulis abstineret, & Regio contentus esset, monenti, modestè acquievit. Imò antequàm jus eligendi Imperatorem ad Septemviros transferretur, injussu Pontificis Imperator nemo dici potuit. Audi Glabrum *lib. 1. in fine circa Annum MXIII.* hujusmodi decretum recitantem: *Cum Henricus I. Romam veniret, hujusmodi Decretum factum est, ne quisquam audaçter Imperij Romani sceptrum præproperus gestare Princeps appetat, seu Imperator dici, aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eique commiserit insigne Imperiale. Cujus Decreti hanc idem Glaber affert rationem. Quòd olim ubiq; terrarum quilibet Tyranni sese procaciter impellentes, sapissimè essent Imperatores creati, quamquam minus apti Reipublicæ. Nec annus Imperij prius numeri*

rari

rari cœptus, quàm coronâ, Imperioque à Summo Pontifice acceptis; sicque non à die successione, vel obitu Imperatoris, sed à die coronationis per Romanum Pontificem calculus ducebatur, ut de Carolo Magno expressè Abbas Urspergensis ad Annum DCCC. De Carolo Crasso ex ejus diplomate Metis dato apud Baronium ad Annum DCCCLXXXI. De Arnulpho ex Synodo Moguntinâ Anno DCCCLXXXVIII. quæ Arnulphum Regem tantum, non Imperatorem vocat. De Henrico Sancto ex privilegio ejusdem Monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturini concessio, & alio Ecclesiæ Novariensi, manifestum est.

Ex quibus omninò constat, coronationem illam non fuisse honorariam, nudamque cæremoniam, ut post Illyricum (cujus planè nec alijs argumentis utitur) voluit P. Maymbourg, alioquin non ab hac velut à re necessariâ, sed à successione in Paternum Regnum anni supputarentur, quemadmodum hodie, postquam potestas eligendi in Septemviros translata, nec coronatio necessaria, sed nuda cæremonia est, vidimus annos Imperij non à coronatione, sed ab electione duci. Et patet vel ex ipso Maymbourgo, qui *l. 4. hist. Iconocl. ad Annum DCCC. ex gestis Ludovici c. 16.* hæc verbatim ad marginem notat: *Qui Stephanus, postquam Pontificatum suscepit, iussit omnem Populum Romanum fidelitatem cum juramento promittere Ludovico.* Hæc Maymbourgius, quæ ex Theagno descriptæ in *lib. de gestis Ludovici Pij Caroli Magni filij cap. 16. 17. 18.* Non ergo intra cæremonias hæc coronatio stabat, sed cum subiectione, & juramento fidelitatis conjungebatur, quâ Imperatoris se omnes submittebant, in eoque jura & dignitates non Regis tantum, sed etiam Imperatoris agnoscebant. Et Ludovicus H. in *Epist. ad Basilium datâ Anno DCCCLXXI.* profiteatur, se, suòque Majores non titulum, sed dignitatem Imperialem beneficio Romani Pontificis accepisse, ut jam supra notatum.

105. Et denique, ut res ista omni careat dubitatione, exstant post annales Francicos à Pithæo editos, & apud Aimoinum *lib. 5. 33.* acta Synodi Ticinensis, quæ Baronius & Spondanus etiam recitant *ad annum DCCCLXXI. & DCCCLXXII.* in quibus Ioannes VIII. & Patres in Synodo congregati, Imperium Carolo Calvo nuper collatum iterum confirmant, anathemate damnatis, qui pro legitimo Imperatore illum non agnoscerent. In hac Ticinensi Synodo expressè, & luculentis verbis declaratum, Imperatoris coronationem non fuisse nudum ministerium, exercitumque ritum, sed veram electionem, & secundum præscam consuetudinem, profectionem ad Imperij Romani sceptrum. Videantur acta Concilij S. Unde nos tantis indicijs &c. Quæ acta ab Episcopis Galliæ confirmata omninò, & recepta sunt in Concilio Pontigonensi in 2. actione apud Aimoinum *lib. 5. c. 33. n. 4.* Et fatetur Spondanus *ad annum DCCCLXXI. n. 2.* Vide Gretserum *Apollog. Baroniana c. 15.*

Ubi animadvertente, cum hæc à Ioanne VIII. factam coronationem, aliâque similes addu-

cimus, non esse nobis animum, omnes Pontificum actiones tueri, quos fuisse homines, & in hujusmodi errori obnoxios fatemur, sed potestatem solùm ostendere, ab illis exercitam, ab omnibus agnitam; ut planè agnoverunt Episcopi Galliæ in Concilio Pontigonensi, qui, cum Anlegilus Archiepiscopus Senonensis primatum affectaret, potentiâ Imperatoris, & privilegio subornato fretus, constanter obstiterit, imò hoc ipsum Imperatori minaciter, & importunè urgenti, animosè à Rhemensis Archiepiscopo responsum: id factis Canonibus, & Ecclesiæ Gallicanæ privilegij obviare, nec aliud ab Episcopis responsum impetrari potuit, ne ad Synodum quidem comparere volentibus. At verò ubi de Imperatoris electione, & coronatione à Pontifice factâ cœptum agitari, continuò ab omnibus recepta & approbata est, utique repugnaturis, si potestatem in Pontifice non agnoscerent.

Hiscæ animadversis, manifesta est responsio ad objecta Illyrici potius, quàm Maymbourgi; Carolum videlicet Magnum, antequam à Pontifice Romano Augustus renunciaretur, potuisse Franciæ, Germaniæ, Italiæ Regem, non Imperatorem vocari, vivente adhuc & dominante, orbis utriusque Occidentis & Orientis Imperatoribus, Constantino videlicet, Irene, Nicephoro &c. quod vel ipse Carolus ingenuè fassus est, affirmans, se ne quidem Ecclesiam ingressurum, si consilium Papæ prævidisset, adeò nomen & dignitatem Imperatoriam averfabatur, teste Eginhardo in vita Caroli. Quid recusabat Carolus Imperium, si jam habebat? aut insignia, titulùmque dignitatis jam bello parta? non ergo omnis, qui provincias etsi multas, magnalque Romanis aliquando subjectas tenet, continuò Romanorum est Imperator, alioquin Reges plerique, Hispaniæ, Galliæ, Britanniæ, aliisque Imperatores essent. Imò jus Imperij, Monarchiæ, Reipublicæ vel in una civitate, & exiguo terræ spatio conservari potest *argum. l. 7. ff. Quod cuiusvis universitatis. & docet Clariss. Doct. Herman. Hermes plures allegans in Fasciculo Juris Publici l. 1. q. 3. n. 30.* Quantò igitur verius est, penès Græcos jus Imperatorum stetit, tam multis civitatibus & provincijs in Occidente à Carolo Magno numquam occupatis (Hispaniâ videlicet, Britanniâ, Apuliâ, Calabriâ, Illyrico, &c.) antequam à Summis Pontificibus illo donaretur ipse Carolus? Quid ergo præter titulum & insignia à Leone Carolus accepit? Respondemus, ut ea ipsa, quæ jam habebat, non jure tantum Regis & Patricij Romani, ut ante coronationem; sed etiam Imperatoris & Augusti retineret, videlicet cum prærogativis, præcedentibus, superioritate, aliisque, si quæ Imperatoribus erant propria; fuisse enim aliqua, multòque ampliora, quam nunc habeant in supremos Europæ Principes Cæsares nostri, patet ex ijs, quæ alibi diximus; Henricum videlicet II. de Ferdinando M. Hispaniæ Rege conquestum esse, quòd non titulum modò, sed etiam jus Imperatorium sibi vendica-

dicaret, nolléque Cæsaris imperio & mandatis parere. Deinde hâc Leonis coronatione id est consecutus, ut non tantum, quæ ad Longobardos bello victos, sed etiam, quæ ad Græcos pertinebant, sibi acquireret, cum jure occupandi omnia, quæ constaret, injustè ab alijs in Occidente possideri.

107.

Ad aliud, quod asserit Maymbourgus, Carolum videlicet deditione Romanorum ipsam urbem Imperij caput & arcem tenuisse; multi sunt, qui hoc negant, non tantum nostrates, sed etiam A Catholicis scriptores, ut videre est apud Illyricum à Bellarmino citatum *lib. de translatione Imperij c. 1. n. 5. & c. 13. ad 11. & Centuriatores centuriâ 8. c. 10.* Unde mirum est, Maymbourgum inter duo illa principia, quæ sole clariora, & à nemine dicit, posse negari, rem ponere adeò controvertam, hoc est, novâ demonstrandi methodo rem dubiam p̄bore per principium æquè dubium. Demus à Carolo missos, qui Romanum Populum juramento sibi obstringerent, num potuit jussu & auctoritate Pontificis hoc fieri? Imò sic factum esse, patet exemplo Ludovici Pij, quod ipse Maymbourgus allegat, & nos aliàs notavimus; non tam ergo hæc Populi, Senatûque Romani, quàm Pontificis voluntas & mandatum fuit. Vix aliquem reperias Imperatorem Romanum à Senatu, Populûque creatum; sed omnes vel successione, vel à Principe, aut exercitu nominati; quis ergo credat, Populum, Senatûque Romanum auctoritatis vix umbram aliquam serventem, id ausum facere, quod florens, vigensque nunquam fecerat? Sed demus hæc omnia: acceperit Carolus dono Senatus, Populûque, Romanam urbem; non sequitur tamen, etiam dignitatem Imperialem accepisse, quæ loco & urbi non est alligata, alioquin qui hanc haberet, continuò Imperator Romanorum esset; qui non haberet, non esset: quæ omnia sunt absurdissima, cum illic quoad jura & potestatem sit Roma, ubi est Romanorum Imperator, juxta illud Poætæ.

Sejos habitante Camillo

Illic Roma fuit.

Vide laudatum Hermen *lib. 1. c. 3. n. 25.*

108.

Ad exempla Odoacris & Theodorici, quos nomen Imperatoris prætulisse, Italiâ, Româque expugnatis, Maymbourgus dicit, multò igitur magis id Carolum suo jure potuisse, sed modestiâ retentum. Respondemus: mirum esse, duos & Tyrannos & barbaros ac infideles in exemplum adduci, qui eodem jure usurpabant nomen Imperatoris, quo Italiam invaserant, hoc est, nullo. Theodorico Constantionopoli educato, & contra perduelles pro Zenone egregiè bellis defuncto, ab eodè Zenone triumphum, Consulatum, Equestrem in foro statuum præmio data, oblatamque insuper spem Occidentalis Imperij, cum in filium ab Imperatore jam esset adoptatus, restantur Evagrius *lib. 3. cap. 25.* Enodius in *Paneg.* Jordanes Episcopus Gothus in *Orat. & c.*

Non ergo Theodoricus, ut vult Maymbourgus. ob Romam, Italiâque occupatam,

sed dono Zenonis Imperatorum nomen accepit, quod in tyranni postea mutavit; cum tentato frustra Oriente, arma in Italiam vertit Benefactori suo ingratus: nihil ergo exemplum Theodorici probat; nec etiam, quod additur de modestia Caroli: modestiâ siquidem est, aliena non usurpare, nec plus, quàm deceat, sibi sumere: ceterùm si Carolus ante coronationem à Leone factam, jam Imperium bello, aliòve justo modo qualifierat, non erat, cur titulum recusaret, sibi que conscientia duceret, illis nomen adimere, quibus rem ipsam, & Imperium ademerat; non hæc planè modestia, sed hypocrisis fuerit, à qua nemo magis, ut Carolus, abhorruit, Princeps videlicet bello, victorijs & pietati, non fraudibus, & imposturæ natus.

Ex his ergo, quæ hucûque disputata sunt, palàm est, multa esse in historia P. Maymbourgi, quæ notam mereantur. 1. Quod præfatur, se in hoc translationis argumento sententiam non dicturum, adeò tamen dicit, ut videatur ex professo id agere, damnatis, qui aliter sentiunt, vanitatis & imperitiæ. 2. Quod opinionem suam nullo ex historia, aut scriptoribus testimonio & suffragio munit, duas contentus rationibus, quæ, ut ostendimus, ne quidem levis conjecturæ titulum merentur: quasi verò historiam ex arbitrio, suòque ingenio texere liceat, & non potius ex authenticis testimonijs: & quamvis Maymbourgus aliquot ad marginem citet, nemo tamen ad rem facit, cum nemo illorum dicat, Translationem Imperij auctoritate Leonis non esse factâ, de quo agitur, & quod Maymbourgus probandum sumperat, sed tantum magnam partem Occidentis ad Carolum pervenisse, Romanos Carolo fidelitatem juramento pactos, eidem à populo tanquam Augusto applausum esse, quæ omnia, ut patet, extra quæstionem vagantur. 3. Quod, cum Bellarminum Maymbourgus, *de translatione Imperij*, ejusque *cap. 1. 13.* legerit, citetque, ibique suas rationes jam dudum ab Illyrico productas invenit, eas quidem studiose, & vix non verbatim historiæ suæ inserat, dissimulet tamen responsa & solutiones à Bellarmino solidè appositas; quod à candore & simplicitate historica planè alienum est: oportebat enim, aut neutrum, aut utrumque dici. 4. Quod sententiæ nostræ, tot auctoribus, historijs, rationibus, praxique continuâ valatæ, suam tam leviter probatam non tantum præferat, sed etiam somnariè dicat, deludique, qui illam profitentur: enimverò merces suas nec raras, nec nobiles, & quarum apud Reformatos tanta copia est, nimis magno hic auctor venum exponit. 5. Quod potestatem transferendi Regna & Imperia, quam Pontifici negat, optimatibus Regni, imò populo concedat. Vide *hist. iconoclast. lib. 2. fol. 186. & lib. 4. fol. 186. & lib. 4. fol. 42. & fol. 61.* Jam verò longè magis infra dignitatem Principis est, populo submitti, cui imperat, ab ejusque arbitrio in summâ rerum pendere, quàm Summo Pontifici, Christi que Vicario; nec facile Principem reperias, qui malit pro-

prijs

prijs subditis, quàm Sacerdotum Maximo subijci; nec tam suo, quàm Dei nomine imperanti. Quòd si iudice Maymbourgo, nihil derogat Principum dignitati, si ex populi iudicio pendeant, cum illis videbitur, Regnum & potestatem amissuri, magis derogabit, si hoc Papæ concedamus? & Regni causas non infimæ plebi, quæ levitate, odio, partium studijs, lucroque faciliè corrumpitur, deferamus; sed Apostolicæ Sedi, à qua utpote remotâ, magisq; placabili, minus etiam periculi est; etsi concedatur, dari aliquem casum, in quo subditis juramento solutis, Regnum Principi abrogari possit, concedi omnino debet, esse in Summo Pontifice potestatem judicariam declarandi hæc & nunc, subditos juramento non obstringi, sed posse & debere Principem abdicare, eumque jure imperandi excidisse: interpretationem siquidem juris Divini, quantum videlicet, & in quibus circumstantijs obliget, vel non obliget; sicut etiam causas juramenti ad forum Pontificium pertinere, utpote spirituales, in confesso est apud omnes, propter textum apertum, & notatum dignissimum *Deut. 17. v. 8. Vide Sanchez de Matrim. lib. 8. d. 6. n. 4. Abbatem in c. 1. De postulat. Prælat. n. 18. Laym. De legibus. c. 18.* Quidquid ergo dicatur, vel ex ipsa sententia Maymbourgi, negari tandem Summo Pontifici non potest Reges destituendi potestas, sive dicas, hanc potestatem esse veræ jurisdictionis, sive necessariæ, generalis & autoritativæ declarationis & interpretationis, quæ in causis, maxime arduis, qualis est, de qua nunc agimus, ad solum Pontificem pertinet.

Denique, ut memoriæ causâ, quæ hucusque de translatione Imperij dicta sunt, brevi dilemmate complectamur, Aut Græci jus aliquod in Occidentis Imperium habebant, cum Carolus Imperator acclamatus est, aut nullum? Si nullum, cur ergo Nicephorus Logotheta, qui Constantino & Irene successit, tandem in translationem Imperij consensit, & Neapoli, Sicilia, Calabria, Apuliaque retentis, Occidentem Carolo cessit? Maymbourgius *lib. 4. hist. Iconoclast. Morer. in Dictionar. bist. Cur Imperatores Græci, teste eodem Maymbourgo, adeo indignati sunt Carolo, ut hæc Leoni Armeno causa fuerit, Catholicos totâ Græciâ persequendi, quòd spem omnem Occidentis amississet? Et denique, cur omnium historicorum vox & sententia est, Imperium à Græcis ad Carolum anno DCCC. victis Longobardis, translatum, si jam antè Imperio caruerant? Si verò Græci jus aliquod Imperiale in Occidente adhuc habebant, hoc dicimus in Carolum à Leone translatum, non bello quaesitum, quod cum amicis nullum erat, nec esse poterat, justitiâ integrâ. Quid enim Græci in Carolum offenderant, ut illos Imperio Occidentis exueret, jam compositâ pace? Planè Maymbourgius Carolum non victorem, sed usurpatorem alieni facit. Est enim notandum, victo Aldagiso Desiderij filio, qui cum classe Græcorum in Italiam transmiserat, anno Domini DCCC. venisse Aquilgranum ab Irene ad Carolum Legatos, qui pacem offerrent,*

& animum præterarent ad nuptias cum Imperatrice jungeridas: hæc enim cum thronum, extincto filio Constantino, inedisset: duorum procerum Stauracij & Actij potentiam verita, animum ad nuptias cum Carolo adjecerat. Missi hoc anno Legati, & Amores cum Imperio promissi. Causa legationi prætexta, Sisini fratris Tarasij Patriarchæ, nuper bello capti liberatio: Legati à Carolo benignè accepti, & omnia, quæ postulabant, concessa. Contigit hæc Legatio biennium ante Caroli Imperium: nam audita Constantinopoli ejusdem coronatione, missa alia est apparatus legatio ab Irene, thronum & thronum offerente. Meminerunt legationis primæ Annales Francici auctore Adelmo Benedicino ad eundem annum. Spondanus *ibidem*, & omnium clarissimè Maymbourgius *lib. 4. hist. Iconoclast. Anno DCCC. fol. 70.* Qui auctor (ut hoc quoque ingenue dicamus) sanctius utique veritati defendendæ, quàm impugandæ calumiam locasset, antiquitate oppressa: nec deerant alia contra hæreticos argumenta, quibus ingenium & eloquentiam impenderet; sed maluit classicum discordijs canere fatali nostrorum temporum malo, quibus ostentando ingenio antiquis nova præponimus; non quia meliora, sed quia recentia, & ideo admirationi, & plausui conjuncta; quàm enim difficile, tam gloriosum creditur, contra omnes potius, quàm cum omnibus sapere: & ipsa tamen, quæ novitate placebant, fastidiorum erunt, cum insenerint, antiquis in gratiam receptis.

Hæc est ergo celebris illa Imperij ad Francos per Leonem III. facta translatio, quam nos temporibus suis distinctam dedimus, ut tantò evaderet clarior. At ulteriorem hujus rei discussionem faciemus in præinsinuata conclusione nostra.

ARGUMENTUM III.

Petitum ex Canonico textu præinsinuatii Cap. Venerabilem. 34. De electione.

A Uthor Regalis Sacerdotij in sine dicti S. 5. argumentatur 3. inducendo prælegatum Canonem, in quo Innocentius III. Duci Caringæ sive Thuringiæ rescripsit in hæc verba: Nos, qui secundum Apostolicæ servitutis officium sumus singulis in justitia debitores, sicut justitiam nostram volumus ab alijs usurpari, sic jus Principum volumus nobis vindicare. Unde illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus, ad quos de jure ac antiquâ consuetudine noscitur pertinere, præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in personam magnifici Caroli à Græcis transtulit in Germanos. Sed & utique recognoscere debent, & utique recognoscunt, sicut idem in nostra recognovère præsentia: quòd jus & autoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos spectat, quæ eum inungimus, consecramus, & coronamus &c. Nunquid enim si Principes non solum in discordia, sed

sed etiam in concordia sacrilegum quemcunque, vel excommunicatum in Regem tyrannum, vel fatuum hereticum eligerent, aut Paganum, nos inungere, consecrare, & coronare hominem huiusmodi debemus? Absit omnino. Objectioni ergo Principum respondentes, asserimus, quod Legatus noster approbando Regem, & reprobando Ducem, nec Electoris gessit personam, nec cognitoris, sed denuntiatoris officium, quia personam Ducis ejusdem indignam, & personam Regis denuntiavit idoneam, quoad imperium obtinendum, non tam propter studia eligentium, quam propter merita electorum, quamvis plures ex illis, qui eligendi Regem, Imperatorem promovendum de jure & consuetudine obtinent potestatem, consensisse perhibeantur in ipsum Regem, & ex eo, quod fautores Ducis, absentibus alijs, & contemptis, ipsum eligere praesumpserunt, pateat, eos perperam processisse, unde privilegium meruerunt amittere, qui permixta sibi abusi sunt potestate, &c. Nos utique non Ducem, sed reliquum reputamus & nominamus Regem, Iustitia exigente. Quod autem, cum in electione vota Principum dividuntur, post admonitionem, & expectationem alteri partium favere possimus, maxime postquam a nobis unctio, consecratio, & coronatio postulantur: jure patet pariter & exemplo. Nunquid enim si Principes admoniti & expectati vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propositum convenire, Sedes Apostolica Advocato & Defensore carebit? eorumque culpa ipsi redundabit in penam &c. Nobilitate ergo tuam monentes per Apostolica scripta mandamus, quatenus a praesato Duce recedas omnino, non obstante juramento, si quod ei ratione Regni fecisti, cum (eo quantum ad obtinendum Imperium reprobato) juramentum huiusmodi non debeat observari.

112. Ex qua Decretali praecitatus Author circa finem §. 5. observat, ipsos etiam Principes Electores agnovisse & falsos esse, quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem, eamque ad Imperium promovendi, ad Pontificem spectet. Neque hoc Pontificem unquam dicturum fuisse, multoque minus scribere, nisi compertum & plane certum foret: alioquin facile, claroque sole falsi vincendus.

113. Deinde in eadem Decretali insinuari ab Innocentio rationem, ob quam Regna & Imperia indirecte & casualiter subiaceant Pontificum auctoritati, ubi dicit: Numquid enim, si Principes vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propositum convenire, Sedes Apostolica Advocato, & Defensore carebit, eorumque culpa ipsi redundabit in penam?

Obiectio.

114. EX parte adversa in dubium vocari potest, an, quando Innocentius dicit, Principes Imperij agnovisse, quod jus & auctoritas examinandi personam in Regem, & ad Imperium promovendam, spectet ad Sedem Apostolicam, perinde hoc sonet, ac si iidem Principes falsi essent, quod jus personam sic electam ad Imperium promovendi pertineat ad Pontificem.

Responsio.

115. HOec equidem discutiendum reservamus in conclusionem sequentem, ubi plura ex eadem Decretali argumenta haud inefficacia ponderabimus.

Interea, ut pateat Pontificiae auctoritatis jus in Rege Romanorum jam electo absque Sedis Apostolicae placito à Principibus Electoribus neququam promovendo, novissimis adhuc sacri Concilij Tridentini temporibus fuisse adhuc in vigore, audire placeat eam in rem astituta inter Pontificem seu Paulum IV. seu Pium IV. & Ferdinandum I. ex placito quidem Pontificis titulo Regis Romanorum jam potitum, sed inconsulto Papà, ab Imperij Principibus electum Imperatorem. Quae acta exactè describuntur à Pallavicino hist. sacri Concilij Tridentini lib. 14. cap. 6. à num. 6. exponente ibidem causas, propter quas Paulus IV. renuntiationem Caroli V. ac Ferdinandi Regis I. ad Imperium evocationem improbat.

116. Pro detrimento namque Pontificis adducebatur, quod, cum Imperatores Occidentis, eorumque Electores fuissent ab Apostolica Sede instituti, obtinuisentque Romani Pontifices antiquissimum jus, ne quis eà potiretur Coronam absque ipsorum Pontificum confirmatione, videbatur neque Caroli abdicatio, adeoque neque Ferdinandi subrogatio, tanquam legitima esse comprobanda absque interventu Pontificiae auctoritatis: fuisse quidem Ferdinandum assensu Pontificio jam electum Romanorum Regem; sed per huiusmodi conditionem non effici, ut ille legitimus esset successor, nisi quando Sedes Imperatoria morte Caesaris vacasset: in quovis alio vacationis genere nova Pontificis comprobatione opus est.

Periculum verò duplex considerabatur: alterum, quod consentiretur, ut ex septem Electoribus tres, qui ab Ecclesia jam desceverant, suffragij jus retinerent ad creandum Caesarem in Republica Christiana: hi enim studuisent in posterum, ut is eligeretur, qui aut addictus foret, aut non infensus illorum sectae. Alterum, quod tunc Imperatoria potestas deveniret in Ferdinandum, qui suam auctoritatem impertierat tot Comitiorum Decretis Religioni perniciosiss, majorumque natu filium, à se Imperij successioni destinatum, penè Lutheranorum lacte nutrierat. Itaque Guzmanno per viam significandum curavit Pontifex, illum non posse per eos dies excipi à se tanquam Caesarem Oratorem, cum dedisset negotium caeteri confiato ex septem praecipuis Cardinalibus Auliaci nominis studiosis, ut ea de re deliberarent.

117. Quare Guzmannus Romam haud ingressus, Tybur se contulit, quae urbs extra viam dimidio die inde distat. Illinc revocatus est à Ferdinando, qui sibi incomparabili ducebat dedecori eam Pontificis repulsum, nisi ab eodem quamprimum Guzmannus exciperetur. Is itaque, seu verè, seu ex arte laudabili procurandae concordiae, pietatem praese tulit, cujus gratia Romam privatus adiret ad sacra loca veneranda, excipiendamque

Pon-

Pontificiam benedictionem; sperans fortasse, pro eo ac suæ quæque linguæ nimium confidit, suis persuasionibus Paulum conuersum. Sinè illâ solemni pompâ Romam accessit, exceptusque est non tanquam Cæsaris Orator, neque publicè in Senatu Purpuratorum, sed tanquam Ferdinandi Regis Nuntius, & privato penè ritu in Aula, quæ *Aula Audientia* appellatur, coram aliquot Cardinalibus. Exposuit Guzmannus ægrimoniam, doloremque sui Principis, quod à Paulo uti Cæsar non agnosceretur, æquitatemque causæ monstravit, quod ille, non comprobante solùm, sed etiam adiuuante Pontifice Clemente, Rex Romanorum renuntiatu fuisset. Proinde dixit, opus non esse Ferdinando aliâ electione, quò Imperio succederet, quæcumque formâ illud vacaret, nullâ unquam super eo habitâ distinctione de modo vacandi; atque ut vacaret, aliud non desiderari, ubi sponte à possessore abdicaretur. Indicavit præterea, quàm gratum futurum foret spectaculum hostibus Catholicæ Religionis in Germania, si sibi aduersarentur inuicem duo illi potestatis fastigia, quæ geminæ veluti columna erant omnium validissimæ ad Religionem sustinendam; geminæque scopuli, à quibus hæresis naufragium sibi maxime formidabat. Infatigabili Aulicorum studio deberi, quod quispiam in illis provincijs superesset, qui Pontificem ut Ecclesiæ principem veneraretur: quàm vehementer perturbatum iri animum Ferdinandi (cujus ingenio pro more Principum, acerrima inerat honoris cura) si dignitatem Cæsaream impugnatam sibi cerneret ab eo solùm, cujus Pontificiam dignitatem ipse, & Carolus frater tanto impendio, tanto discrimine, tanto multorum populorum, magnorumque Dynastiarum odio propugnauerant. Quale obseruaretur exemplum reliquis Principibus, tum exteris, tum Germanis, atque uniuerso Christianorum generi, ad sustinendum Pontificem, à quo postea ipsi per obtentus adeo tenues non modò desererentur, sed oppugnarentur? Rationes hæc perpenderit Pontifex eximia pietatis ac prudentiæ suæ trutinâ; neque committeret, ut nimis religiosi studij sui fructus non alius colligeretur, nisi extremum Religionis exitium.

118. Contra Pontifex se tueri, causatus ipsam rei gravitatem, quæ quò majorem ad Principem, adeoque ad spectabiliorem pertinebat, eò majorem consilij maturitatem ex ipsa novitate postulabat. Pro certo haberet, se, Patresque ad id destinatos omni usuros arbitrio, ut Regi satisficeret; cui & honoris gratiâ, & quò rei ratio redderetur, nuntium designauerat Boncompagnum, aliàs à nobis laudatum, qui fuit postea Gregorius XIII. eique per eam occasionem Ecclesiæ Vestinæ Infulas dedit; quamquam deinde Paulus octavo post discessum Guzmanni die, ad ampliorem honoris significationem erga Ferdinandum, quæ ipsum deliniret, Legatum destinavit Rebibam, usus opportunitate; quod eundem illum in Poloniam etiam mittebat, ut obfisteret hæreticis in ea regione in dies gliscentibus.

Cæterùm in Ferdinandi causa Pontificij Consilij duriorem in sententiam ibant, siue quòd in rebus ambiguis ministrorum sententia solet Principis propensionem subsequi, siue quòd Consilij feligi solent à Principe, propensionem gerentes sibi concordem. Unus Ioannes Gropperus discrepabat, qui post recusatam magnanimâ demissione animi Purpuram, venerat Romam, accersitus à Pontifice, ut eo in destinata morum emendatione uteretur, ibique in summa doctrinâ, prudentiâque exultatione versabatur, præsertim super Germaniæ negotijs, in quibus nec cum quispiam experienciâ æquabat, nec post gloriosam repullam, humanæ utilitatis suspicio in eundem cadebat. Auctor is erat, habitâ temporum ratione, suam Juris severitatem exquirendam non esse, cum publicæ res non tam prosperè succederent, ut liceret prudentiæ optimum seligere, sed tolerabile. Sæpe non modò à patrefamilias, sed etiam à cauto tutore portionem aliquam æris alieni remitti creditoribus; & sæpe homini decrestanti parum quiddam pacificè largiri, multum violenter auferri. Errasse tum Carolum, tum Ferdinandum, debito aliquo ritu prætermisso: at nunc erratum ipsi faterentur, & Pontifex ob preces tantorum petitorum, quales erant Ferdinandus & Philippus, erratum benignè condonaret: ita fore, ut hinc nullam pateretur iacturam, quin confirmaretur Apostolicæ Sedis auctoritas; hinc error ipse admittus prodesset, ut Pontifex eâ indulgentiâ haud parum promeretur apud eos Principes, quibus tam ingens inerat potentia gratiæ referendæ. Ut alius quàm Ferdinandus Cæsar crearetur, non solùm haud potis esse, sed nec expetendum. Germanos Cæsarem Germanum omnino velle, idque utilitatis gratiâ, tam propriæ ipsi Germaniæ, quàm communis Christianæ Reipublicæ. Inter Germanos Principes alium non numerari, in quo tanta Religionis firmitas conjungeretur cum tanta potentia & ob hæreditarias ditiones, & ob consanguinitatem cum Hispaniæ Rege. Quæ Ferdinandus hæreticis indulserat, esse necessitati, non voluntati imputandæ; quod etiam Delfinus Nuntius affirmabat. Iam verò ubi pro certo poneretur, Imperatoriam potestatem esse in eo Principe retinendam, velle Pontificem, ut Caroli abrogatio ac Ferdinandi successio tanquam irrita diserte pronuntiarentur, adeoque ut res integra recuderetur; idem esse, ac velle præterita negligentia mereri potione nimis amarâ, nimiamque nauseam moyente palato delicatissimo Principum tam sublimium. Posse jura Pontificis absque hujusmodi duorum Cæsarum dedecore illæsa persistere. Ac prudentiæ quidem esse, in concordia negotio ita proprium honorem quærere, ut alterius partis dignitas non lædatur; aliter pacificationes aut non confici, aut si necessitas eas extorserit, quàm ocyllimè quasi injurias vindicari, adeoque in acerbiores injurias degenerare. Neque tamen Gropperi consilia, neque Philippi Regis suasio stectendæ Pauli severitati satis fuere.

120. Interea diem obiit Carolus V. 21. Septembris anno ætatis suæ, & sæculi 58. Delatis Romam ejusce mortis nuntijs, actum est in Senatu de celebrandis in Sacello Pontificio iustis funebribus, quæ Cæsaribus persolvi solent. Pontifex verò hujusmodi verbis Decretum edidit: *Nolens Pontifex, ut hoc Religionis officium præmittatur ob rumorem aliquem, seu famam diffusam de certa quadam abdicatione Imperij à Carolo habita, cujus tamen legitima notitia ad Pontificem non pervenit, statuit, exequias ritu consueto celebrandas esse; declarans tamen, nullum per eas afferti detrimentum Sanctitati suæ, Apostolicæ Sedi, suæq; authoritati ac jurisdictioni, nec jus ullum cuiuscunque alteri acquiri. Quo autem die itum est in sacellum ad rem perendam, & solemne sacrificium à Paceo Cardinali decantatum, Pontifex dum pergeret, in coacto Purpuratorum cœtu dixit: Imperium Caroli morte, non ejusdem abdicatione vacasse; cum ea non in manu Pontificis, uti jus postulabat, sed Septemvirum fuisse peracta.*

121. Ex hisce quidem Pauli verbis Suavis Polaus, ejusque sectatores contendunt evincere, ac si Paulus arrogasset sibi potestatem creandi Cæsarem, quemcumque voluisset, quandoquidem vacabat Imperium non ex obitu possessoris, in quo solo eventu Septemviris tributa est ab Apostolicâ Sede potestas successoris eligendi, sed ex illius cessione, in quo vacationis genere nullum Septemviris jus datum est. Sed hoc Pontifex minime enunciavit in memorata declaratione, sed unice dixit, abdicationem Cæsaris non fuisse legitimam, utpote in manu Pontificis non peractam, adeoque Imperium non nisi Carolo defuncto, vacasse.

122. Post illius equidem Pontificis obitum duritia quædam in ipso ex jure, at nimis rigide agente, fuit notata, quam mitigare studuit Ferdinandus, datis ad illius Successorem Pium IV. litteris, quibus suam electionem à Pontifice ratam haberi postulabat, quippe cum satis animadverteret, sine hujus placito Cæsareum diadema nondum satis firmum suo habere vertici, ob summam Sedis Apostolicæ autoritatem in omnes Christianos Principes, ac potissimum in Germaniæ Ecclesiasticos. Quod etiam consecutus Ferdinandus, grates agebat Pio propter amota obstacula à Paulo injecta, ipsiusmet etiam heterodoxis ex ore Heideggeri in Sess. 17. 8. Concilij Tridentini argut. 6. fatentibus, à Ferdinando Oratorè Germanum pro ejus confirmatione Romam missum fuisse: claro sanè argumento, hoc jus confirmandi Electum Imperatorem, ne hostes quidem fidei, ac Religionis Pontificiæ adversarios pernegare ausos fuisse.

ARGUMENTUM IV.

Desumptum ex Clementina unicâ *De jurejurando.*

123. Auctor *Regalis Sacerdotij præf. lib. 1. §. 6. circa medium n. 3.* argumentatur 4. ex præallegata Canonica constitutione à Clemente V. in Concilio Viennensi editâ sub hoc tenore: *Romani Principes, Orthodoxæ fidei professores*

facrosanctam Romanam Ecclesiam, cujus caput Christus Redemptor noster, ac Romanum Pontificem, ejusdem Redemptoris Vicarium fervore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem personæ ad Imperialis celsitudinis apicem assumendam, nec non unctionem, consecrationem, & Imperij coronam accipiunt, sua submittere capita non reputabant indignum, sequè illi, & eidem Ecclesiæ, quæ à Græcis Imperium transfudit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, pervenit, adstringere vinculo juramenti, prout tam in observationis antiquæ temporibus novissimis renovatæ, quam formâ juramenti hujusmodi sacris insertâ Canonibus manifestârit, &c. Ex qua Pontificiâ simul & Conciliari sanctione notat *supra citatus* Auctor. Concilium Viennense sub Clemente V. celebratû, in illa constitutione aperte testari, Imperium à Græcis in Germanos autoritate Sedis Apostolicæ esse translatum, & ab hac jus Electorale constitutum fuisse: antiquissimo insuper more electos Imperatores Pontifici Romano se juramento obstrinxisse: Reges, & Imperatores Romanæ Sedis Advocatos & Defensores esse: juramenta Sedi Apostolicæ à Principibus præstari solita, esse vera juramenta fidelitatis, cujus obligatio qualis & quanta sit, quæque partes complectatur, videri posse in epistola Ducis Aquitanix Fulberti Carnotensis doctrinâ & sanctitate celeberrimi, cujus fragmentum haberi in *Cap. De forma. causâ 22. q. 5.* Ex quibus Pontificiam supra Reges, & Imperatores potestatem summopere confirmari, cum non solo Pontifice Romano, sed à Concilio universalis fuerit declarata, & ab Episcopis Gallicanis non tantum non impugnata, sed positivè confirmata & sancta habita sit, ut proinde non doctrina tantum Clementis V. aut Concilij censenda sit, sed Ecclesiæ totius Gallicanæ.

Objectio.

Hic ratioinationi occurrit primâ saltem 124. fronte non quâ adversarius, sed quâ ejusdem doctrinæ assertor Maymbourgus, in *historia de Imperio lib. 2. ad annum 996. §. ult.* tradens: *certissimam, & omni exceptione majorem esse veritatem, quod jus eligendi Imperatorem, à Sede Apostolica ad Principes Germaniæ provenerit: Idque Innocentium III. Concilium Viennense, Electores ipsos, & ænigme Imperatorem Albertum testatum facere, velut appareat ex monumentis authenticis, fide dignis, quæque in dubium revocari haud possint, nisi fundamentis fidei, historiæque humanæ convulsis.*

Responsio.

SI expendantur reliqua etiam principia per Seundem Maymbourgum *ibidem* posita, infertur inde, secundum hujus Authoris sententiam, oportere, duo in Imperatore distinguere: *Unum*, quod sit Caput, supremusque Princeps, & Monarcha Germanici Imperij, à quo Principes alij dependeant. *Alterum*, quod Electus, exclusis alijs omnibus, habeat jus postulandi à Pontifice coronam. Quoad *primum* igitur

igitur, nec Electores, nec Imperatorem à Romano Pontifice quidquam accepisse, cum jure naturali, Divinòque, ut in alijs Regnis electivis, sic & in Germanico Imperio possint Optimates sibi Caput & Principem eligere. Quoad secundum verò, dici debere, coronationem Imperatoris fluxisse quidem à Romano Pontifice, esse tamen ritum hauri necessarium, sine quo nempe Majestas tota constet Imperatori.

Hæc proinde Maymbourgii distinctio, cum minime cohæreat cum assertione, quam primò fronte exposuerat, ad illam confortandam, sic progreditur Author Regalis Sacerdotij cit. §. 6. n. 9. 4. circa medium. Etenim sub eâ priori loco allegatâ assertione Maymbourgus Innocentij III. in Cap. Venerabilem. Concilij Viennensis in Clementina unica De jurjurando. Electorum, ac Imperatorum testimonia tanquam verissima, indubitata, & adeò fide digna admittit, ut ea non tantùm negari non posse dicat, sed ne quidem vocari in dubium. At verò ex his ipsis Pontificum, Principumque testimonijs clarissimè habemus, non jus tantùm eligendi quoad coronam, ritumque externum, Germanis Principibus concessum à Sede Apostolica fuisse, sed eligendi Advocatum & Defensorem Ecclesiæ; Electoribusque dissidentibus, posse Romanum Pontificem non tantùm Imperatorem, sed Regem etiam eligere, alio rejecto, omnique auctoritate exuto, posse Pontificem declarare electum à Principibus, propter hæresim, censuram, aliudve impedimentum inhabilem Regno esse; posse, imò teneri subditos ab eo, quem Pontifex, ejusve Legatus exclusit, omnino desistere, & juramento solvi: Imperium auctoritate Pontificis à Græcis in Germanos translatum esse: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladij potestatem, &c.

126. Ex quibus proinde ipsissimis Innocentij, Concilij Viennensis, Alberti Cæsaris, & Principum Electorum verbis tam clarum est, ea non posse ad solam coronationem, ritumque externum, ac cæremoniam haud necessariam referri, ut mirum sit, Maymbourgum voluisse distinctione tam fragili, nullis nixâ fundamentis, sed proprij duntaxat cerebri adinventioibus, causam tanti momenti sustinere. Neque enim juvat, quod præterdit Maymbourgus; jure naturali, Divinòque quamlibet Republicam posse sibi Caput eligere. Ibi enim hoc principium haud subsistit, ubi in Regno aliquo jus successione est hæreditarium, sic nihil prohiberet, Summum Pontificem jus Imperij Græcis optimo jure ademptum, suo arbitrio conferendum sibi reservasse, qui tamen Carolinæ stirpi hæreditarium, & post hujus extinctionem, ita voluit esse electivum, ut certis Germaniæ Principibus concesserit Imperatorem eligendi potestatem, sibi unec reservato confirmationis (uti supra visum est) non inanis coronationis jure, unâ cum supremementali illâ Oecumenicâ erga universalem Ecclesiam Pastoralis muneris prærogativâ, per quam in Ecclesiâ necessitatibus, ita exigentibus, possit publico sacre Religionis, ac fidei Bono in constituendo Imperatore prospicere; prout infra ulterius demonstrabitur.

127. Author Regalis Sacerdotij cit. §. 6. argu-
mentatur. Quo tempore jus eligendi Romanum Imperatorem, ad Principes Germaniæ pervenerit, incertum esse. Aventinus lib. 5. Annal. & Onuphrius Panvinus lib. de Comitj. volunt Collegium Electorale à Friderico II. institutum, & à Gregorio X. confirmatû. Obijt autem Fridericus II. MCCL. Gregorius verò Anno MCCLXXVI. Onuphrius credit, jus eligendi ad Septemviros restrictum in Concilio Lugdunensi, quod Anno MCCLXXIV. auctoritate Gregorij X. convocatum est. Alij Gregorio V. attribuant, natione Germano, Nepoti Ortonis III. qui Anno DCCCCIC. decessit. Hanc opinionem Bellarminus, & sæpe laudatus Moretus in suo Dictionario historico, ubi agit de Gregorio V. tuentur. Eamque multæ probant magnæque rationes. Primò: Quòd Sigebertus ad Annum MII. scribat, Ottonem III. inter alia cum cum Papa Gregorio V. de ijs, quæ Imperij jura spectant, egisse. Secundò: Quòd Otto I. alijsque deinceps usque ad Ottonem III. privilegio Leonis VIII. quod habetur c. In Synodo. dist. 63. successorem elegerint, idque propagatum, ut diximus, usque ad Ottonem III. post quem jus eligendi penes Germaniæ Principes fuit; oportet ergo; hoc tempore mutationem aliquam circa Electores factam esse, alioquin Imperatores eo privilegio tam magno, tamque utili successores nominandi, nunquam abstinuissent. Tertio: Quòd Otto III. liberis, & spe liberorum carens, ne post ejus mortem causâ electionis, discordiæ Germaniam agitent, vicino maxime & vigilante ad omnia Gallo, cum Pontifice sic convenierit.

Illud saltem vero propius est, numerum septem Electorum non à Gregorio V. fuisse institutum, sed ab Innocentio IV. in primo Concilio Generali Lugdunensi Anno MCCXLV.

128. Sed quidquid de tempore, & Pontifice in individuo sit, qui jus eligendi ad septem Germaniæ Principes transfudit, certum est, ab aliquo Summorum Pontificum translatum esse; præter enim scriptores, quorum plurimos videre est apud Bellarminum lib. 3. c. 3. de transl. Imperij. docent ipsi Lutherani Centuriatores: quorum tamen primæ, potissimæque & innatæ velut partes sunt, quidquid Ecclesiæ Romanæ decorum & gloriosum est, pertinaciter negare.

S. Thomas, cui & sanctitas & doctrina cælitus infusa voluntatem errandi, & facultatem ademit, in tract. de regimine Principum, quem Regi Cypri dedicavit, lib. 3. c. 9. Ex tunc (hoc est, post Ottonem) ut historia tradunt, per Gregorium V. genere similiter Theutoncum provisâ est electio, ut videlicet per septem Principes Alemanniæ fiat: que usque ad ista tempora perseverat, & tantum durabit, quantum Romana Ecclesia, que supremum gradum in Principatu tenet, Christi fidelibus expediens judicaverit, in quo casu, ut ex

verbis Domini supra induktis est manifestum, videlicet pro bono statu universalis Ecclesie videtur Vicarius Christi habere plenitudinem potestatis.

Farentur ipsi Principes Electores, quorum maximè res agitur, ut videre est in litteris Marchionis Brandenburgici, Ducis Saxonie, & Comitis Palatini apud Baronium Anno DCCCCXVI. n. 44. Et denique Alberti Imperatoris, qui in litteris ad Bonifacium VIII. Anno M CCCIII. Regni sui quinto, decimo sexto calendis Augusti hæc habet. *Prostreor, Beatissime Pater, me bonorum omnium largitori, ac vobis, sanctæ Ecclesie Tuæ fore pro innumeris misericordijs, & immensis beneficijs obligatum, &c.* Et infra. *Recognoscens igitur, quod Romanum Imperium per Sedem Apostolicam de Græcis translatum est in personam Magnifici Caroli in Germanos, & quod jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem postea promovendum, certis Principibus Ecclesiasticis & secularibus est ab eadem Sede concessum, à qua Reges & Imperatores, qui fuerunt & erunt, pro tempore recipiunt temporalis gladij potestatem ad vindictam malefactorum &c.*

Et ipse Summus Pontifex Innocentius III. in Decretali Venerabilem. De electione: Vnde, inquit, illis Principibus jus & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus, ut debemus, præsertim cum ad eos jus & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit.

In publico etiam Instrumento ad Nicolaum III. Pontificem Maximum anno MCCLXIX. indictione 7. Rudolphi Imperatoris Anno VI. iidem Principes sic loquuntur: *Nos Principes Imperij universis præsentem paginam inspecturis. Complectens ab olim Romana Mater Ecclesia quâdam quasi germanâ charitate Germaniam, illam eo tereno dignitatis nomine decoravit, quod est super omne nomen temporaliter præsentium super terram: plantans in ea Principes tanquam arbores præelectas, illud eis dedit incrementum mirandæ potentie, ut ipsius Ecclesie auctoritate suffulti, per ipsorum electionem illum, qui frena Romani teneret Imperij, germinarent, &c.* Vide integrum hoc Instrumentum apud Bellarminum de translato Imperij 1. 3. c. 3. Videndus etiam Serarius lib. 1. Rerum Mogunt. c. 26. & Gretserus in defensione Bellarmini c. 28.

Ludovicus etiam Morerus in recentissimo Dictionario historico, quod Ludovico XIV. Gallorum Regi dedicavit, tomo II. & Spondanus Episcopus Gallus ad annum DCCCCXVI. idem affirmant.

Ipse P. Ludovicus Maymbourgenus loco paulò post citando illa, quæ citavimus, Electorum, Imperatorum, ac Innocentij III. testimonia & monumenta dicit esse fide digna, authentica, revocantque ad veritates omni exceptione majores, quantumvis ipse in alium sensum, interpretetur.

Et denique si alia omnia desint, superat omnem exceptionem testimonium Concilij universalis Viennæ in Gallijs celebrati anno MCCXCIX. præsentibus Galliæ, Angliæ, & Aragoniæ Regibus, Patriarchis Alexandrino & Antio-

cheno, Episcopis centum quatuordecim, vel, ut alij, trecentis, præter Abbates & Doctores, & præside ipso Clemente V. Gallo, ipsisque Gallis additissimo, ut præter alia patuit ex Sede Pontificali Avenionem translata, Christiano orbe, & Italiâ præsertim indignante,

Objectio.

Adversus hanc argumentationem occurrit inprimis, quoddam tractatus de Regimine Principum Divo Thomæ inscriptus, non sit genuinus hujus Angelici Doctoris parvus; uti ostendit Bellarminus de potestate Papæ: quia præter certissimas alias conjecturas, hæc una est, quod lib. 3. cap. 20. meminerit sue cessionis Adolphi Imperatoris post Rudolphum, & successions Alberti post Adolphum, quæ contingere, prima quidem anno 1192. Altera Anno 1299. Divus autem Thomas obiit Anno 1274.

Deinde occurrunt Maymbourgi sequentes haud prætermittendæ propositiones, quin accuratori subdantur examini: quarum prima est, certum esse, dominante stirpe, & familia Carolinâ, jure legitima successions Regnum Germaniæ deferri, vel potius transmitti ad proximos agnatos consuevisse: hancque fuisse legem Franciæ fundamentalem: donec eâ extinctâ, Reges eligi ceperint. Sic Conradum I. Henricum Aucupem, ejusque filium Ottonem Magnum à Principibus tum Ecclesiasticis, tum secularibus, Urbiumque deputatis electos esse.

Secunda est: Imperio in Ottonem I. & Alemannos translato, durasse jus electionis usque ad Fridericum II.

Tertia est: Quoad Electores sæpe variatum esse, admissio aliquandiu ad suffragia etiam populo, ejusque deputatis, imò Principibus, Urbibusque Italiæ, ipsique per suos Legatos Pontifici: quia tunc Italiæ Regnum pars Imperij Germanici censebatur. Sic Henricum VI. Lotharium II. Fridericum I. promotos esse.

Quarta est: Cum penes Principes, Officiales, Ministrosque Imperij major potestas & auctoritas staret, mutato electionis ordine, ad hos suffragandæ jus devenisse, alijs Principibus, Civitatibus, deputatis, Imperatorem aliquem præsentantibus tantum, qui tamen, si primi dissiderent, ipsi Augustum pronuntiabant. Hoc apparere ex Cap. 34. De elect. quod est Innocentij III.

Quinta: Per electionem Conradi III. solos Principes vasallos, & Beneficiarios Imperij tam Ecclesiasticos, quam seculares fuisse ad eligendum admissos, & post electionem Friderici I. solos Germanos, ut apparet ex Decretali Innocentij III. ad Ducem Zaringiæ: post electionem vero Friderici II. in quam plerique Germani Principes convenerant, istorum consensu & voluntate potestatem eligendi Principibus Septemviris delatam esse, omnibus alijs suffragio exclusis, idque asserti ab Alberto Abbate Stadeni, Martino Polono, Friderico II. coævis: ex quibus apparere, collegium Electorale intra annum 1220. & anno 1240. institutum fuisse, quem deinde Septemviratum Aureâ Bullâ à Carolo IV. adversus omnem mutationem fuisse confirmatum.

Re

Responſio.

132. **A**DVERSUS istas Maymbourgi nullis, quæ in medium proferantur, fundamentis nixas assertiones, præter Alberti Stadenſis, & Martini Poloni, ex ijs, quæ mox proferemus, facile disparituras autoritates, processuri, operæpretium duximus eisdem Baronij ad annum 996. à n. 36. optimis rationibus stabilitas opponere assertiones. Quarum prima ita se habet. Hoc ipſo anno 996. compositis rebus, restituta pace Ecclesiæ, Gregorius Papa V. consilio Ottonis III. ad stabilendum statum Ecclesiæ, adiciens animum, nec non ad electionem Imperatorum pacifice absque tumultu in posterum faciendam, Concilium Romæ collegit Episcoporum, cujus fragmenta saltem superſunt. Ad quod proinde Concilium referri debere videtur, quod de Imperatoribus, & Electoribus ab eodem Pontifice, multorum assentione traditur constitutum.

Hinc Novatores Centuriatores Magdeburgenses, quantumvis infensi Romani Pontificibus, cent. 10. cap. 746. fateri compulsi sunt, Gregorium ejus temporis Papam sanxisse, ut penes solos Germanos esset jus eligendi Regem, qui post diadema à Romano Pontifice acceptum, Imperator, & Augustus appellaretur. Nituntur hi Centuriatores autoritate Blondi, cujus verba inserunt ipſdem cent. 10. cap. 16. pag. 720. quæ ita se habent: Gregorius Papa eam fecit de Imperatoris electione sanctionem, quam hucusque super annos quadringentos servatam vidimus, solis licere Germanis, qui inde Electores dicti sunt, Principem deligere, qui Cæsar tunc, & Romanorum Rex dictus, si à Romano Pontifice coronabitur, Imperator appelleretur.

Consule de his Extravagantem Innocentij III. ad Ducem Thuringiæ scriptam, quæ incipit *Venerabilem*. 34. De electione. à nobis superius §. 4. argumento 3. relatum, in qua disertè dicitur, jus eligendi Regem, in Imperatorem postea promovendum, Principibus Germaniæ concessum, provenisse à Sede Apostolica, quæ Romanum Imperium in personam Magnifici Caroli à Græcis transtulit. Consule etiam Clementinam *De iurejurando*. in qua disertis verbis asseritur: *Imperatores se Romanæ Ecclesiæ, quæ à Græcis Imperium transtulit in Germanos, & à qua ad certos Principes jus & potestas eligendi Regem in Imperatorem promovendum pervenit, adstringere vinculo juramenti.*

Hoc ipsū firmant litteræ à Principibus Electoribus, ac inter hos à Comite Palatino Rheni, Duce Baviaræ anno 1279. datæ, ac ex Bibliotheca Vaticana in Caltrum S. Angeli translata, ibique reservata, atque à Baronio ad dictum annum 996. n. 54. recitata. Idem confirmant Alberti Imperatoris litteræ anno 1303. ad Papam exarata, quarum dictus Baronius n. 48. meminit, in quibus iterum expressa sit contestatio, quod Romanum Imperium per Sedem Apostolicam sit de Græcis translatum in personam Magnifici Caroli ad Germanos, & quod jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem potestà promovendum, certis Principibus

Ecclesiasticis, & secularibus sit concessum ab eadem Sede, à qua Reges, & Imperatores recipiant temporalis gladij potestatem.

Secunda ejusdem Baronij ab omnibus constanter comprobata assertio est: sicut Imperium autoritate Romani Pontificis ex Oriente in Occidentem translatum est, ita jus eligendi Imperatorem Germanis concessum, à Romanorum Pontifice autoritate & concessione manasse.

Tertia dicti Baronij assertio est circa nominem Imperatoris eligendi à certis Germaniæ Principibus fulcitam sequenti dissertatione: Sanè quidem, inquit, dum Otto Romæ fuit, tractasse inter alia, quæ ad Regni jura pertinent, Sigebertus affirmat. Si Concilij Romani, de quo agimus, monumenta extarent, nobis haud laborandum esset in perquirendo, qualis fuerit ista ab ipſo Pontifice ipsdem Electoribus tributa concessio: num scilicet ipsa fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantum sex, vel septem certis, nominatisque expressis Principibus (ut nunc sunt) Ecclesiasticis atque laicis exhibitā. Certè quidem revocandum non est in dubitationem, generalem saltem concessam Germaniæ Principibus omnibus eandem facultatem eligendi Regem in Imperium promovendum. Etenim id omnino asserere, etiam si alia quæque testimonia deessent, facta ipsa non modò suadent, sed cogunt. Cùm enim (ut audisti) concessum fuerit à Leone VIII. Ottoni primo, ejusque successoribus successores eligere in Imperium promovendos, & ab eis factum usque ad tertium Ottonem constat, & post ipsū nunquam id tentatum ab ipsis fuisse, inveniatur: planè dicendum est, eam facultatem demptam fuisse Imperatoribus ipsis penitus, & Germaniæ collatam Principibus, nec ab alio, quàm à Romano Pontifice, cujus duntaxat id esset autoritatis, quod (ut nuper audisti) Electores & electi Imperatores publicis scriptis ingenuè sunt professi.

Ut autem non ab alio, quàm ab ipſo Gregorio id factum sit, multa sunt, quæ id affirmare cogunt. Atque imprimis, quem diximus, ipſe rei usus, cùm post ipsū Gregorium Ottonem Imperatorem defuncto, non amplius per Imperatores, sed Electores Principes constet, fuisse successores electos, quod Scriptores omnes affirmant, & quævis vetera monumenta testantur, speciatim verò complures auctores, qui suorum temporum res scripserunt, id absque controversia aliqua asserunt; quod & ipsi etiam refractarij Novatores (uti dictum est) profitentur.

Ista autem decernendi Gregorio ipſe Otto Imperator fuisse auctor videri potest. Cùm enim absque liberis esset, & spes omnis dempta, ut in filium (quod fecerunt prædecessores, transferret Imperium) ne post ejus obitum inter omnes sibi consanguinitate & affinitate conjunctos, & alios æmulo ejusdem honoris Principes, exoriri possent bella civilia, quibus idem consagrans perderetur Imperium, in Electores eam refundendam potestatem autoritate Pontificiā, consultius exi-

stimavit. Et quoddam videret æmulos gloriæ Germanorum Francos, explosis Carolinis, ignominie nomine suggillatos, novos eisdemque pugnacissimos habere cõpisse ex alia linea Reges, ne illis Imperium pariter affectandi, & ad Francos, è quibus in Germanos fluxerat, revocandi aliqua quærentibus pateret occasio: bene consultum rebus Germanorum putavit, si Apostolica autoritate firmaret, ut iidem tantum essent Germani, quibus facultas esset creandi Regem, quem idem Romanus Pontifex promoveret in Imperatorem, ita tamen, quod si causa aliqua esset, id negandi, liberè facere posset, nec aliquo necessitatis nexu, quem ipsi elegerint in Regem, compelleretur probare, atque ungere Imperatorem. Nam audi Innocentium III, id ipsum Electoribus his verbis insinuantem: *Sed & Principes recognoscere debent, & utiq; recognoscunt (sicut idem in nostrâ recognovère præsentia) quatenus & autoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos spectat, qui eum inungimus & coronamus. Est enim regulariter, & generaliter observandum, ut ad eum examinatio persona pertineat, ad quem impositio manus spectat. Numquid enim, si Principes non solum in discordia, sed etiam in concordia sacrilegum quemcumq; vel excommunicatum in Regem, tyrannum, vel sarrum hereticum eligerent, aut pagannum: nos inungere, consecrare, ac coronare hominem huiusmodi deberemus? Absit omnino.* Hæc Innocentius. Porro quis non intelligat, quoddam, si personam electam in Imperatorem assumendam, ex causa ipse potest rejicere Pontifex, multo magis ipsos Electores repellere potest ex causa, præsertim verò, si inquinatus sit hæresis, in qua nec recipiendus, sed spernendus ab eo esset Imperator electus?

Porro non sic jus eligendi in alios transfudit Romanus Pontifex, ut illud apud se noluerit remanisse, & cum opus fuerit, & necessitas exegerit, eo pro arbitrio uti posset, hunc recipiendo, abijciendo autem illum, pro ut opportunitas postularet. Nam audi, quid dicat Glaber Rudolphus horum temporum probatus scriptor, ut qui ab hoc tempore usque ad millesimum quadragesimum quintum historiam scripserit ad sanctum Odilonem Abbatem Ruum: *Illud (inquit) nihilominus mirum condicens & perbonestiam videtur, atq; ad pacis tutelam optimum decretum, scilicet, ut, ne quisquam audacter Romani Imperij sceptrum prapropius gestare Princeps appetat, seu Imperator dicat, aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Republicæ, eiq; commiserit insigne Imperiale.* Hæc ipse, haud ignorans, quæ assidue ante ejus oculos versabantur, per Principes Imperij feudatarios eligi, qui esset in Imperium promovendus, probe notens, lumen rerum penes Pontificem esse, ut probaret, vel non probaret, quem elegerint.

335. Quarta denique Baronij assertio est de indaganda origine Septemviriatus ad Imperatorem eligendum instituti, de quo Baronius à citato n. 54. ita disserit. Illud reperitur magis notè controversum, & prolixa disceptatione

agitatum: num septem tantum Electorum selectio & electio, qui Romanorum Regem crearent, fuerit ejusdem Gregorij Papa V. institutio, vel alterius Romanorum Pontificum. Hujus rei occasione, scimus, Panvinum commentarium de Comitibus Imperatoris elaborasse, quo nihil aliud probare nititur, quam septem Electores non à Gregorio V. institutos fuisse, sed à Gregorio ejusdem nominis X. nullum alium habens suæ sententiæ, quem sequatur Authorem, nisi infectam hæresis scabie bestiam, Aventinum, quem indignè nimis ipse homo Catholicus pedine scalpit eburneo, dum eum prædicat virum esse desertum: quem, si cominus inspexisset lucerna Cleantis; cum potius sicut pietate, ita & doctrinâ intellexisset omnino desertum, nullo autem modo desertum, ut cum ex multis alijs, tum ex iplo, in quo sequitur eum, quem laudat, & in quo laudat errantem, intelliges, quos ambos turpiter errantes, egregiè corrigit, quem jure laudavimus, Bellarminus verè doctissimus ostendens (quod ipsos latuit) complures, eosdemque fide integros, scripsisse ante Gregorium X. Auctores de septem Electoribus jam antea constitutis, adeo ut nequaquam fingi poterit, eisdem ab iplo Gregorio X. originem ducere, quorum ante ejus Pontificatum feret mentio à diversis ejusdem temporis claris Auctoribus.

Explosis igitur Novatorum falsis opinionibus, repudiatisque novitatibus eorundem, nec sic definita remanet questio, ut factum à Gregorio V. affirmare possimus, quod à Gregorio X. institui potuisse, negatur. Siquidem etsi in controversiam revocari non potest (ut dictum est) id, quod tributum fuerat à Romano Pontifice Ottonibus Imperatoribus, eligere successores, per Gregorium V. transfusum ad Germaniæ Principes, haud tamen adeo liquet, per ipsum fuisse Electores ipsos numero lenario, vel septenario definitos; sed & si factum fuerit, consistere tamen, nequaquam id fuisse usu receptum. De his ergo modo nobis agendum, ac demum à quo potissimum Romano Pontifice id primum invenierimus institutum, in medium adducendum.

Sanè quidem nemo jure incicias ire poterit, post Tertij Ottonis Imperatoris obitum, ducentis & amplius annis, quotquot electi fuerunt Romanorum Reges Imperatores designati, eosdem non septem duntaxat Electorum, sed omnium Principum Germanorum, qui ad Comitatus convenissent, suffragijs fuisse ad Regium culmen electos: quod præterquam singulorum promotiones, perspicuè satis edocent, ut dubitationi nullus possit esse locus relictus, quæ adhuc extant de ipsis promovendis litteræ diversorum Pontificum Romanorum ad Germaniæ Principes datæ, & inter alias, quas Gregorius scribit ad omnes Episcopos, Duces, atque Comites Teutonicos de novi Regis electione faciendâ, si Henricus in Synodo excommunicatus non resipisceret, ostendens, illorum omnium jus esse par in eligendo Rege in Imperium promovendo. Ita etiâ perseverasse tempore Innocentij Papa II. anno

anno Redemptoris 1200. cùm mortuo Henrico sexto Imperatore, Principes Germaniæ fecerunt inter se, eligentibus alijs Ottonem IV. alijs verò Philippum, literarum ambarum partium ad Innocentium Papam datæ significant, quibus manifestè apparet, non penes septem tantum fuisse jus eligendi, sed penes omnes tam Ecclesiasticos, quam laicos Feudatarios Imperatoris in utraque Germania Principes. Extat scriptus tunc codex omnium illarum Epistolarum, quæ in ea causa ultro citroque datæ fuerunt, asservaturque in Archivio Apostolicæ Sedis in Castello sancti Angeli in Urbe, nimirum litteræ Balduini Comitis Flandriæ unius ex Electoribus, aliæ Comitum Burgensis & Metensis, eodem munere perfunctus, Adolphi Archiepiscopi Colonienfis, & aliorum, qui elegerunt Ottonem. Quarum litterarum subscriptio est sub hoc tenore:

- ✠ Ego Adolphus Colonienfis Archiepiscopus elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Berardus Paderbornensis Episcopus elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Thietmarus Mindensis Episcopus elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Vuirichindus Condejenfis Abbas elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Gerardus Tudenfis Abbas elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Eribertus Verdenfis Abbas elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Henricus Dux Lotharingiæ, qui & Brabantia, Marchio Romani Imperij elegi, & subscripsi.
- ✠ Ego Henricus Comes de Kake consensi, & subscripsi.

Porro hos omnes legitimos fuisse Electores, ipse Innocentius Papa suis est sæpe litteris testatus ad Germaniæ Episcopos, & Principes datis, eodem codice comprehensis. Sed neque adversarij ipsi negarunt, hos legitimos fuisse Imperij Electores, sed tantum fuisse numero pauciores, obicere, eisdemque auro corruptos ab Anglorum Rege eidem nepoti suo Ottoni favente.

238. Sed ut scias, reliquos Electores Philippo Sueviæ Duci studuisse, quem in Regem elegerunt: ex titulo litterarum earundem ad Innocentium Papam tunc scriptarum sic accipe: Reverendo in Christo Patri, Domino Innocentio sanctæ Romanæ Ecclesiæ Pontifici Germaniarum Principes & Magnates in Christo filij, Magdeburgensis Archiepiscopus, Trevirensis Archiepiscopus, Bifuntina Sedis Archiepiscopus, Ratiponensis Episcopus, Frisingensis Episcopus, Augustanus Episcopus, Constantiensis Episcopus, Eichstetensis Episcopus, Vornatiensis Episcopus, Spirensis Episcopus, Brixienfis Episcopus, Hyldeheimensis Episcopus, Imperialis aula Cancellarius Abbas Fuldensis, Abbas Hesvol-densis, Abbas de Tergente, Abbas Ebnacenfis: item Rex Bohemiæ, Dux Saxonie, Dux Baviariæ, Dux Austria, Dux Moraviæ, Marchio de Ruvelberg, alijque Alemanniæ nobiles. Et infra: Magnitudini vestre duximus declarandum, quod mortuo inclito Domino nostro Henrico Romano Imperatore Augusto, collectâ multitudine Principum, Illustrum Domini nostri Philippum in Imperatorem Romani selij ritè & solemniter elegimus. In fine autem nu-

merantur & alij Principes absentes, qui per litteras consensum præstiterunt. Incipit Epistola: *Existimare non valet ratio &c.* & ista est, ad quam responderet Innocentius illa, quæ habentur descripta in *Capitulo Venerabilem*.

139. Ex quibus redarguas Ostiensem, dum interpretans Decretalem illam, hos, quos ipse Papa redarguit, existimavit, fuisse illos septem vulgatos ore omnium Electores: nam ex his perspicuè intelligimus, quàm procul abist, ut temporibus Innocentij Papæ III. septem tantummodo fuerint Electores, cùm liqueat ex dictis epistolis, omnes Imperij Feudatarios Ecclesiasticos, Archiepiscopos, Episcopos, Duces, Marchiones, Comites, & Barones legitimos esse habitos Electores Romanorum Regis designati Imperatoris. Sed neque id mutatum reperitur, cùm anno millesimo ducentesimo duodevigesimo post Ottonem Fredericus secundus creatus est Cæsar, ut apparet ex Comitibus tunc ea de causa habitis. Hæc cùm ita luce meridiana perspicua habeantur: attamen non usque ad Gregorium X. fuit septem Electorum dilata creatio; quæ, à quoniam Romano Pontifice fuerit primitus decreta, & ubi locorum, & qui electi fuerint, certo certius ex Synodalibus Actis in promptu est demonstrare, ut ea tutò affirmare possimus. Et ne de impostura vel levis suspicio possit oriri, ipsos etiam S. Ecclesiæ Romanæ hostes acerrimos, & implacabiles, suis libris asserentes, & in medium afferentes, & aliud licet agentes, id tamen ingenue præsentantes, adhibemus testes, quorum alter suis temporibus res gestas conscripsit, & ex Epistolis Romanorum Pontificum, Imperatorum, Regum, aliorumque Principum, nec non ex Conciliorum Actis, aliisque publicis monumentis ex integro recitatis historiam texuit; alter verò ex recentioribus hujus temporis Novatoribus, qui in odium, quo flagraret adversus Romanam Ecclesiam, illum è latebris erutum edidit commentarium. Hæc autem, ut exactè percipias, attende.

140. Vixit temporibus illis Matthæus Parisiensis, Monachus S. Albani in Anglia, qui Anglicanam historiam aggressus est scribere ab anno Redemptoris 1066. perduxitque eam usque ad annum 1250. ut in fine ipse testatur his verbis: *Hic terminantur fratris Matthæi Parisiensis, Monachi S. Albani Chronica, quæ pro utilitate posteritatis sublecuturæ, Dei pro amore, & B. Albani Anglorum Protomartyris honore, ne memoriam eventuum modernorum vetustas, aut oblitio deleat, litteris commendavit. His verò mox subiicit versus istos:*

*Virginis à partu jam mille volumina Phœbus,
Cùm bis centenis, & quinquaginta peregit
Annua: sed visum non est, sub tempore tanto,
Aprilis sexto fuerit quòd Pascha Kalendas;
Dum quinquagenus orbem percurreret annus.
Hoc tamen evenit anno, cui terminus hic est.
Addit verò: fluxerunt utique ab Incarnatione
Domini viginti & quinque annorum quinquage-
na &c. Hæc ad tempora Auctoris cognoscenda,
quibus vixit, & scripsit, dicta sunt.*

Qui suis scriptis, quàm fuerit animo in-

fensissimo in Apostolicam Sedem (juxta illud *Matth. Loquela tua manifestum te facit*) qui vis facile poterit intelligere (nisi probra illa fuerint additamenta potius ejus, qui edidit, Novatoris, hæretici hominis, cum peculiare sit illis, libros, quos potuerint, depravare) dum nulla in eo libro præmittitur occasio carpendi Romanos Pontifices, imò & sine occasione, omnia ipsorum facta in deteriores accipiens partem, cordis secreta rimans, & in malum sensum semper interpretans, in eos, eorumque ministros acerbissimè invehitur semper, nec parcat unquam, ut planè de illo jure, meritoque dicendum: Malus homo de thesauro suo profert mala; cum & secundum illud dictum Salvatoris, acciderit ipsi: *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tenebrosum erit. Matth. 12.* Dum etiam quæque sancta, quæque justa, ac pia in pravum sensum accipiens sugillat pariter & infamat, sed quid accidit? Cum liber iste indignus luce à majoribus judicatus, occultatus lateret in angulo: his ipsis temporibus nostris, magno præconio tanquam præviâ face, emerit in lucem, Novatoris operâ editus Londini in Anglia anno Redemptoris 1771. A quo libro, si quis demat calumnias, invectivas, dicacitates, & blasphemias in Apostolicam Sedem frequenter iteratas, aureum sanè dixerit commentarium, utpote quod ex publicis monumentis, totidem verbis redditis (ut dictum est) egregiè contextum, & coagmentatum invenitur.

142. In quo quidem inter alia nobilia monumenta habentur Acta Concilij Lugdunensis Oecumenici, cui interfuerunt inprimis ipse, qui indixit, Innocentius Papa IV. anno Redemptoris 1245. simulque duo Patriarchæ Orientales, Constantinopolitanus videlicet, & Antiochenus, suamque præsentiam eidem exhibuit Imperator Constantinopolitanus, præter alios Principes, Regumque Legatos, post Præsides diversarum Ecclesiarum. In eo autem post excommunicationis sententiam promulgatam ab ipso Pontifice in Fridericum Imperatorem, post tractationem eorum, quæ spectant ad expeditionem in subsidium Terræ sanctæ, complura alia ad statum Ecclesiæ bene disponendum constituta sunt, & inter alia titulus est additus de Electionibus, ob litium decisionem, in eoque simul septem definiti ab eodem Pontifice Electores Imperatorum leguntur his verbis:

Electores Imperatorum.

Laici

Dux Austriæ.

Dux Baviaræ.

Dux Saxonum.

Dux Brabantie, qui & Lovanie.

Prælati Principales,

Archiepiscopus Coloniensis.

Archiepiscopus Moguntinus.

Salisburgensis.

Sequuntur hæc: *Isti ducentur in Insulam quandam Rheni, & dimittentur soli in ea, & amovebuntur omnes naviculae, & ibi tractabunt de electione Imperatoris. Nec adveniat aliquis ad eos, donec sint concordēs.* Huic negotio præerit Archiepiscopus Coloniensis, secundus Moguntinus, tertius Salisburgensis. Hæc de Electoribus septenario numero definitis. Stetit numerus conscriptus, perseveravitque in futurum; personæ autem quatuor mutatae, nempe ut pro Salisburgensi positus fuerit Archiepiscopus Trevirensis, proque tribus illis Ducibus, Austriæ, Baviaræ, atque Brabantie, fuerint subrogati Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgensis, atque Rex Bohemiarum, qui potius locum teneret Definitoris, si discrepent Electores, quam unus ex Electoribus ipsis.

A quonam autem, retento Electorum septenario numero, facta fuerit ista mutatio, num ab eodem Innocentio, vel alio aliquo ex ejus Successoribus, hoc (fatemur) nos latere. Ex conventionem autem Germaniarum Principum id esse sancitum, qui sui temporis Chronicon scripsit, perduxitque usque ad annum 1256. post dictum sub Innocentio IV. Concilium Lugdunense annos undecim, Albertus Abbas Stadenensis, quod haud pridem Helmstadij culsum est, anno Domini 1587. hæc habet: *Ex praxatione Principum, & consensu, eligunt Imperatorem, Trevirensis, Moguntinus, & Coloniensis.* Et de secularibus: *Palatinus eligit (inquit) quia vapifer est; Dux Saxonie, quia Mercator, & Margravius de Brandenburg, quia Camerarius; Rex Bohemie, qui Pincerna est, non eligit, quia non est Teutonicus.* Hæc ipse. Ex quibus illud inprimis intelligere possumus, id ipsis exposcentibus Principibus simul consentientibus (nam hoc est illud, quod ait ex praxatione Principum & consensu) factum esse vel ab ipso Innocentio IV. post Lugdunense Concilium vel sub Alexandro IV. cujus aîus secundus incidit in 1256. ad quem dictus Author suum perduxit Chronicon, & non ab ipsis Principibus sua sponte: nam cujus fuit de septem Electoribus legem condere, non alterius, quam ipsis esse potuit, eam aliquo modo mutare, vel quomodo libet moderari.

Elicitur etiam ex dicta Alberti assertionem, ipsum Regem Bohemiarum nondum in Electorem, vel Definitorem inter Electores, ad numerum septenarium coopratum fuisse, ante scilicet dictum annum quinquagesimum sextum post millesimum ducentesimum, quo ea ipse scribebat, quod verò, qui ab ipso Innocentio electi Principes Electores Dux Austriæ, Dux Baviaræ, & Dux Brabantie, cesserint alijs, inde provenisse videri potest, quod magis cuperent eligi, quam eligere Imperatores, sicque inter eligendos potius, quam inter Electores locum habere maluerint.

Porro ante hæc tempora nullum historicorum invenire est, qui vel nominetenus septem Electorum meminerit. Qui primus horum meminisse reperitur Martinus Polonus, qui claruit eodem Innocentio Papâ IV. in Ottone III. de istis agit his verbis: *Et licet isti tres Ottones per successionem generis regnaverint,*

vint, tamen postea fuit institutum, ut per Officiales Imperij Imperator eligeretur, qui sunt septem, videlicet primi tres Cancellarij, Moguntinus Germania, Trevirensis Gallie, Colonienfis Italia, Marchio Brandeburgensis Camerarius est, Palatinus Dapifer, Dux Saxonie ensen portat, Rex Bohemus pincernam agit. Unde versus

Moguntinensis, Trevirensis, Colonienfis.
Quilibet Imperij sit Cancellarius horum,
Et Palatinus Dapifer, Dux portitor ensis,
Marchio prappositus Camerarius, pincerna Bohemus.
Hi statuunt Dominum cunctis per secula summum.

Hæc Martinus, primus omnium Author, qui septem meminit Electorum in Ottone III. referens, quæ postea suo tempore facta essent. Unde irrepit error, ut sub Ottone III. sub quo id ab eo scriptum invenerunt, multi putaverint, septem fuisse creatos Electores, scripserintque à Gregorio factum, quod scriptum repererunt sub eodem Gregorio Papa V. nimirum ab ipso eisdem septem constitutos fuisse Electores. Cùm tamen illud, quod Martinus ait: *Tamen postea fuit constitutum, ut per Officiales Imperij &c.* ad sua ipsius Martini tempora (ut audisti) sit referendum. Et cùm non alius, quàm Martinus (ut dictum est) primus Author hujus assertionis habeatur (nullus enim, quod repetendum est, ante eum repertus est Author, qui vel nominatenus septem Electorum meminerit) ad ipsum alluisse oportuit sanctum Thomam, dum de regimine Principum scribens, hæc obiter ait: *Otto Imperium tenuit usque ad tertiam generationem, quorum quilibet vocatus est Otto. Et tunc (ut Historici tradunt) per Gregorium V. genere simpliciter Teutonicum provisus est electio, ut videlicet per septem Principes Alemannie fiat, quæ usque ad ista tempora perseverat, quod est spatium ducentorum septuaginta annorum, vel circiter, & tantum durabit, quantum Romana Ecclesia, quæ supremum gradum in principatu tenet, Christi fidelibus expediens judicaverit.* Hæc sanctus Thomas, qui, cùm numeret ducentos septuaginta, vel circiter annos à Gregorio V. utique ad ultima tempora ejusdem sancti Doctoris ea est scriptio referenda, cùm ipse obiisse dicatur anno septuagesimo quinto post millesimum atque ducentissimum annum.

146. Caterùm etli Martini historia haud excedat tempora, ut quæ perveniat usque ad annos Redemptoris 1276. eam prius editam, annis successioneibus, dum vixit, auctam possumus existimare. Cùm igitur S. Doctor his, quæ asserit de septem Electoribus, ceteri historiarum, nec alia usquam sint inventæ, quæ septem Electorum meminerint, nisi Martini in Ottone III. ipse eum secutus, quod ipsum sensisse putavit, bonâ fide conscripsit, sicut & ceteri postea eadem scribentes fecisse noscuntur. Ex quibus universis manet stabilita Pontificiæ autoritatis super ipsos etiam Imperatores prærogativa sequens conclusione magis adhuc stabilicnda.

CONCLUSIO.

147. **E**X Imperij à Græcis in Francos translatione, ac Septemvitorum Imperatoris Electorum designatione, per Pontificiam autoritatem factâ, uti etiam ex sacris Canonibus *Cap. Venerabilem. 34. De electione*, nec non *Clementina unica. De jurejurando.* efficaciter demonstratur Pontificia super Reges Christianos autoritas.

Explicatur. Varia equidem Summorum Pontificum Oecumenicæ & Apostolicæ Divinitus constitutæ supra Reges autoritatis exempla adferebantur in primo & secundo super dicto Canone *Venerabilem à Regalis Sacerdotij Authore* efformatis, & ad nostram reflexionem traductis argumentis. Quia tamen pleraquæ ejusmodi exempla vel in præsentis Disquisitionis ingressu ex prænominati scriptoris tractat. *de libertat. Ecclesiæ Gallicanæ* jam fuerunt discussa, vel inferius in quartâ nostrâ disquisitione veniunt ulterius jam examinanda, ideo ijs duximus hic superlegendum, unice proin expensuri ea argumenta, quæ tum ex Imperij à Græcis in Francos translatione, tum Septemvitorum Imperatoris Electorum designatione, per Summos Pontifices factâ, ad præsens institutum nostrum urgeri solent.

PROBATIO I.

IN qua firmatur prædicta Imperij Romani Occidentalis à Græcis per Leonis III. Pontificiam autoritatem facta translatio.

148. Ipsissimam assertionis hujus veritatem probatam dedimus ex ijs, quæ supra à num. 92. ex Authore *Regalis Sacerdotij præf. lib. 1. §. 5. n. 10. & 11.* fusiori stylo adferebamus. Quibus unice superaddendum duximus summarium quoddam argumentorum à Bellarmino *de translat. Rom. Imperij, lib. 1. cap. 4.* usque ad caput *septimum* accuratissimâ methodo deductorum. In eo igitur quarto capite ab illo Cardinali adferuntur historicorum supra triginta testimonia, quibus demonstratur, Imperium Romanum Summi Pontificis autoritate à Græcis ad Francos esse translatum. Quorum sufficiat hic nomina expressisse, remittendo Lectorem ad ejusmodi attestationum verba, in ipso Bellarmino revidenda. Hi autem Historiographi sunt Joannes Zonara Author Græcus, Georgius Cedrenus, Paulus Diaconus vivens tempore Caroli Magni, Eginarthus Carolo Magno familiaris, Annales Francorum tempore ejusdem Caroli cæpti exarari, Aimonius, seu Ammonius degens tempore Ludovici Pij, Addo Episcopus Viennensis, Regino Abbas Prumiensis, Vothingus Corbejenfis, Luitprandus, Hermannus Contractus, Marianus Scotus, Dodechinus Mariani continuator, Lambertus Schaffnaburgensis, Otto Episcopus Frisingensis, Godefridus Viterbiensis, Conradus

duc Abbas Urspergensis, Lupoldus Bambergensis, Matthæus Palmerius, Blondus Flaccius, Æneas Sylvius, Joannes Trithemius, Antoninus, Joannes Nauclerus, Robertus Gaguius, Philippus Bergomensis, Joannes Culpinianus, Jacobus Wymfelingius, Polydorus Virgilius, Raphael Volaterranus, Donatus Acciaiolus, Albertus Krantzius.

149. Accedunt hæc testimonia Imperatorum, ac Principum, translationem Imperij à Græcis ad Francos, à Francis ad Germanos Romani Pontificis autoritate factam disertis verbis contestantium; prout à dicto Bellarmino præf. cap. 5. refertur. Inter hos primus est ipsemet Carolus Magnus, cujus in hoc vestigia sunt lecturi Lotharius Ludovici Pij Filius, Carolus Calvus, Albertus Imperator, Henricus VII. Ludovicus IV. Carolus IV. Fridericus I. Michael Imperator Constantinopolitanus, Emanuel Comnenus Orientali Imperio præfectus, Philippus Rex Francorum, ac Principes Electores. Septem insuper Summorum Pontificum testimonijs idiplum firmat Bellarminus præcitatus cap. 6. nempe Gregorij IV. Adriani II. Adriani IV. Alexandri III. Innocentij III. Clementis V. & Pij II.

150. Hæc igitur univèrsa testimonia per extensum videre licet apud præallegatum Cardinalem. Unde mira profectò Maymbourgii supra num. 96. allegata exceptio est, quòd Carolus Magnus Imperium Occidentis jure belli occupasset, Romam verò populi Romani donatione; nec aliud à Leone III. quam coronam, non ipsum Imperium, sed insignia tantum, seu nudam ceremoniam acceperit. Nam idem Bellarminus cit. lib. 1. cap. 7. fulsissime probat, Imperium haudquaquam jure belli fuisse à Carolo Magno occupatum. Hic enim Regnum Francorum paternam quidem hæreditate obtinuit, ac deinde expugnavit Longobardos, ex eaque viatoriâ Longobardorum Rex appellari cepit: at cum Romanis nunquam pugnavit, neque Romam aliquando vi intravit, utpote semper socius & amicus, postea etiam Patricius Romanorum, hostis & inimicus nunquam fuit, ut historici omnes clamant, speciatim Albertus Krantzius lib. 2. Saxonie, & Eginarthus in vita Caroli. Longobardorum regnum, quod Romana olim provincia fuerat, armis adeptus est Carolus. At si ex hoc titulo dicendus fuisset Imperator, pari prærogativâ jam potirentur & Gallie, & Hispanie, & Anglie Regna, cum & ipsa fuerint prius Romana provincia, quam cederent in propriorum suorum Regum jus hæreditarium.

151. Sed numquid à Græcis seu armis, seu spontaneâ cessione Carolus accepit jus Occidentalis Imperij? Ubi equidem Regnum Longobardorum à Carolo fuerat occupatum, Desiderio Rege in captivitate missò, Aldagilus ejus filius sub annum 774. Constantinopolim evadens, exinde anno 776. classe à Græco Imperatore acceptâ, in Italiam properans, Longobardorum reliquias ad arma capessenda permovit. At Carolus in Italiam pervolans, cum victor evasisset, Aldagilus, desperatis jam rebus, Regni que recipiendi spe frustratus, Græciam versus terga vertere compulsus

fuit. Anne igitur ex hoc subsidij Aldagiso ab Imperatore Græco pro recuperanda Longobardia concessi titulo, jus Occidentalis Imperij Græcis ademptum fuisse, dicere fas esset, cum, si ex belli ejusmodi titulo justè posset comprobari jus ipsius etiam Imperatorie Majestatis victori obtentum, non unus, sed plures jam in Occidente essent jure appellandi Imperatores? Cæteroque Græcos spontaneâ cessione haudquaquam concessisse jus Occidentalis Imperij, validè probat prædictus Bellarminus cit. lib. 1. cap. 11. ex Historicorum tum veterum, tum recentiorum attestantionibus, concordî calamo scribentium: Græcos Imperatores, cum primùm ad eos fama perlata est coronationis Caroli, vehementer commotos, ac indignatos fuisse.

Quia porro, dum Imperium Romanum sub Ethnicis adhuc Imperatoribus erat quidem electivum, minimè tamen ex Senatûs, populi que Romani decreto, sed exercitûs placito conferri solitum, Constantino autem Magno Imperij dignitatem in Græciam transferente factum fuerat hæreditarium, quis jam credat, Senatûm, populûm que Romanum, quando nullius fermè autoritatis erat, ausum fuisse in Carolo ad Imperium Occidentis promovendo, quod antea, cum floureret, minimè auderet? Hæc super re accuratiorem discussionem videre quoque licet apud prædictum Bellarminum præf. cap. 20.

Quibus proinde sic constitutis, clarè patet, Maymbourgij exceptionem nullius esse valoris, atque adeò Leonem III. Caroli Magni capiti coronam Imperatoriam imponendo, non nudam ceremoniam exhibuisse, sed jus Imperij Occidentalis à Græcis autoritate sua Pontificiâ ademptum, eidem realiter contulisse. Num enim fas est, dicere, hoc Imperij Occidentalis jus potuisse transferri in Carolum, priusquam fuisset de jure abdicatum à Græcis? At numquid seu populo, seu Senatui Romano erat autoritas super Græco Imperatore, legitimum Imperij non tantum Orientalis, sed etiam Occidentalis jus obtinenti?

Nec porro tempore Caroli coronationem antecedente, tale cum Græcis ipsis bellum fuerat, ut iusto belli titulo dici possit spoliâsse Græcum Imperatorem jure Occidentalis Imperij. In quam igitur, nisi Pontificiam autoritatem reduci potest Imperij Occidentalis à Græcis adempti justitia? Etenim Græcorum Imperatorum eum tunc fuisse statum, ut meritò in ipsos stringeretur Pontificie autoritatis virga correctoria, tum ex antecedentibus patet, tum constabit etiam ex dicendis in sequenti secunda probatione. At Ecclesie virga correctoria illius Capiti, ac Pastori Oecumenico, sub indefinitâ quodcumque super terram ligandi ac solvendi potestate, concessa secundum Christi mandatum, carens potest usque ad avulsionem à communione fidelium progredi, ut secundum sacrum contextum, prævalcat etiam ad quodcumque super terram, quâ ad regnum cælorum ordinabile, pro meritis causæ vel solvendum, vel ligandum; uti verba Christi sonant, demonstratumque est in antecedentibus.

Quis

Quis verò neget, Imperij jus non quasi *abstractè* sub signatâ *formali* Divinitus constitutâ Regiæ potestatis ratione, sed *concretè* spectatum, quâ Christiani hominis subiecto appropriatâ, reputari etiam debere inter illa quæcunque, super terram in regnum cælorum ordinabilia? Quandoquidem igitur hoc jus Imperij Christiano homini appropriatum, ex sui ad regnum cælorum ordinabilitate, computari debeat inter illa quæcunque super terram, ligandi ac solvendi potestati Pontificiæ per Christum concedita, secundum quod debita in regnum cælorum ordinabilitas, atque ad eò publica Ecclesiæ sanctæ utilitas, seu necessitas exigit: quis Catholico um jam dubitare audeat, Leonem III. sui Oecumenici Pastoralis muneris autoritate Græcos hæreticos Imperatores, publicâ Ecclesiæ necessitate id exigente, legitime spoliâsse jure Occidentalis Imperij? Atqui ex ipso lumine naturæ conspicuum est illud principium, quisquis iusto publicæ autoritatis titulo Principem aliquem etiam supremum spoliât jure sui regni, posse hoc ex ipsissimo ejusmodi iusto titulo sibi vindicare: super hoc namque naturaliter noto principio *moralis*, unice fundatur æquitas possidendi, & in dominium suum redigendi provinciam alicujus Principis bello iusto occupatam. Quia igitur Summus Pontifex Leo III. iusto titulo Græcis ademit Imperium Occidentale, iccirco secundum illud naturalis luminis principium, quâ cum præadducto fidei luminis principio combinatum, ipsimet Pontificiæ suæ potestati acquisivit Occidentalis Imperij jus, ac proinde ob Caroli Magni in Ecclesiâ merita prius enarrata, & in *proximè subsequenti probatione* ulterius recensenda, jure in hunc Franciæ Regem transtulit illud Imperium: sicque adeo Caroli Magni per Leonem III. peracta coronatio non fuit nuda cæremonia, sed stipata autoritatâ Imperatoriæ dignitatis collatione.

PROBATIO II.

Prioris continuativa, argumentique *precedenti* §. à n. 92. deducti confirmatoria.

155. DEMONSTRATO jam legitimo Pontificis Romani jure, ad Occidentalis Imperij in Carolum Franciæ Regem factam translationem, attentis etiam, quæ tum ex Authore *Regalis Sacerdotij antecedenter*, tum proximè ex Bellarmino seu historicorum, seu Imperatorum, ac Principum, seu Summorum Pontificum attestationibus proferebamus, haud difficile est judicare, quòd etiam *ex parte facti* interveniat talis rei status, ut per jus illud Oecumenici Pastoris, Ecclesiæque virgam correctoriam supra quocunque super terram ad regnum cælorum ordinabili, secundum publicam præcipuè fidei ac Religionis utilitatem, seu necessitatem protendi potentem, omni ex parte fuerit iusta Imperij Occidentalis à Græcis in Carolum Magnum translatio. Cujus iustitia, quantum est *ex parte facti*, ut magis adhuc eluceat, operæpretum est visum, succinctam ejus rei seriem historicam ex Hermanni Hermis *Jure publico* cap. 3. à n. 3. hic attexere.

Cum nempe Romani Pontifices ab Orientalibus Imperatoribus contra Longobardorum sævitiam opem implorassent, frustra autem, tum quòd vix vires suppetèrent ijs propter vicina loca à Saracenis, Avaribus, Bulgaris & Hunis, & alijs tuenda, tum quòd Constantinopolitani Imperatores in Iconomachia hæresin lapsi, cum Pontificibus, ipsorum hæresi adversantibus, similitates habebant, qui non tantum sacras Imagines Constantinopoli, & in Oriente impiè abradi jussent, sed idem Romano Pontifici sub pœna mortis persuadere volebant; quorum amentiam Gregorius II. Pontifex non solum contempsit, sed etiam in Missarum solemnij Orientalis Imperatoris nomen reticere voluit, ejus imaginem Romæ in nummis cudi, & Leoni Iaurico tributa & vestigalia tam Italiæ, quam Urbis Romæ sub anathemate solvi vetuit, unde quiddam in Occidente Imperatoribus Constantinopolitanis supererat, amiserunt. Hinc Pontifex Gregorius II. ad Francorum Regum opes longè lateque per Occidentem florentes confugit, eos contra Longobardos evocando, cumque Carolus Martellus Francorum Dux pro Papa Gregorio apud Luitprandum Regem precibus egisset, ejusque filius Pipinus vel hortatu, vel rogatu Stephani Papæ contra Arbulphum armis usus esset. *Cap. Hortatu. 10. 23. q. 8. tandem paternæ & avitæ pietatis hæres Carolus Magnus Romanam Sedem & Urbem pro Hadriano Papa contra Desiderium Longobardum tutatus est. dicto cap. 10. juncto cap. Hadrianus. 22. dist. 63. & devictâ Papiâ cepit Desiderium Regem. dicto cap. 22. Qui Carolus, cum Sedem Romanam opibus, & temporali ditione extolleret, Ravennam cum Exarchatu &c. de Longobardis capta Sedi Apostolicæ largitus esset, à Papa, Francorum primò, mox Longobardorum Rex inunctus & Patricius Romanorum creatus, quæ tum suprema in Urbe erat dignitas. Cum insuper in Occidente Constantinopoli Eirene mulier, filio Constantino oculis privato, Imperij habenas sola traheret, hæc occasione Leo III. Papa populi scitu, & Cleri rogatu, Carolum Magnum ob egregia in Christianum nomen, & Romanam Sedem merita, Romanorum Imperatorem Occidentis primò, & inunctum, ac diademate aureo redimitum Augustum appellavit 8. Calendas Januarij, ipso die Natalis Christi anno Christi 801. & subsecuta est mox populi acclamatio. Sicque primus ex Francis Romæ Veteris, & Occidentis Imperator creatus est, Majorum Romano more, regnandi jure Occidenti restituito. *Coring. de Rom. Imp. n. 24.**

Quâ *facti* specie ob oculos positâ, eam conferendo cum ijs, quæ ex *Divini* Juris oraculis, naturæque lumine notis principijs inter se combinatis, per consequentiam verè Theologicam sunt deducta, cuius haud difficulter patebit jam omninò probata iustitia illius actûs, quo Leo III. Imperium Occidentale Græcis iustè ademptum, jure meritò transtulit in Franciæ Regem Carolum Magnum. Ex quo seu virgæ correctoriæ, seu autoritatis

thoritative, quodcumque super terram, quâ ad regnum cælorum, seu publicam Ecclesiæ necessitatem, aut utilitatem ordinabiles solvendi, vel ligandi potestatis jure, facile quoque evincitur iustitia illorum à varijs Pontificibus super Reges & Principes exercitorum actuum, & supra §. 2. n. 33. recensitorum, ac reductorum ad Pontificiæ super Reges ac Principes potestatis protensionem comprobendam.

158. Unum superest, super quo dubium moveri posset; An, si ex Longobardie Regibus adhuc Ethnicis contigit, Ecclesiæ Romanæ jura turbare, indeque à Pontifice accitis Gallie Regum armis, Regno suo, seu ejus saltem parte spoliari, quo iustitia titulo id fieri potuerit, dum hujusmodi Rex Ethnicus non subieceratur illi Pontificis Occumenicæ potestati? Verùm ista difficultas haud dispar est ab illa, quæ hujus Articuli 1. Disquisit. 1. n. 21. & 22. ac 23. mota, & soluta fuit. Etenim si duæ, quarum neutra est alteri subordinata, supremæ potestates eatenus concurrant, ut una involvet in jura alterius, tunc illi hæc potest justo bello hanc injuriam publicam eatenus à se propulzare, ut secundum luminis naturalis certa principia, victor possit, hostem jure suo Regio spoliare, sibi que regni bello parti jus vindicare. At de fide est, Papæ auctoritatem esse supremam, quæ nullum in terris superiorem valeat agnoscere. Hoc igitur fidei principium cum illo naturalis luminis principio combinando, Theologicè inferitur, Papam posse ad Regem etiam Ethnicum, sibi licet minimè subjectum, attamen Ecclesiæ publicum hostem, juriumque ejus aggressorem debellandum, auctoritate suâ Pontificiâ in subsidium accersere Regum Christianorum arma, eamque ab hisce devictum spoliare jure regni sui, atque hoc vel sibi vindicare, vel Regibus, quorum armis vindicatur sunt ex contra Deum, ac Christum, ejusque Ecclesiam, auctoritatemque supremam Occumenicam, ab Ethnicis Rege illata injuriæ.

PROBATIO III.

Petita ex Cap. Venerabilem 34. De electione.

159. EX hujus namque sacri Canonis litterâ patet, Pontificem in eo esse intentum servandæ iustitiæ, tum sibi, tum Germaniæ Principibus debitæ, quibus jus esset eligendi Regem in Imperatorem postea promovendum. Eo ipso autem, quod jus eligendi ad Principes Germaniæ pervenerit ab Apostolica Sede, Romanum Imperium à Græcis in personam Caroli Magni, sicque in Germaniam transferente, iustitia exigit, ut Principes Germaniæ hoc jus in Sede Apostolica recognoscant, quemadmodum aliqui & litteris, & suâ præsentia recognoverunt in tantum, quod jus & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promovendum ad Imperium, spectet ad summum Pontificem, à quo & inungitur & coronatur. Hoc verò examinandi jus ejus debet esse conditionis, ut eicere valeat Electum, si repertus fuerit inhabilis; quemadmodum declaratur *ibidem*, reprobando indignam perso-

nam Ducis, à plerisque Principibus jus eligendi obtinentibus perpetua electam, ut propterea meruerint pro ea vice amittere hoc privilegium, qui permisâ abusi sunt potestate.

Excipiet aliquis, hæc à Summo Pontifice asserta, non tam probari, quam supponi.

Verùm quod *ibidem* supponitur principium, in eo se tenet, ceu totius Canonice illius sanctionis principium, quod nempe Sedes Apostolica à Græcis in Carolum Magnum, indeque in Germaniam translulerit Romanum Imperium. Hæc autem translatio per Sedis Apostolicæ auctoritatem facta, est indubitata veritatis, dum nulli seu populo, seu Regi, seu cuicumque alij politicæ potestati potuerit alia esse auctoritas super Imperatoris Græcis ad eos privandos jure Occidentalis Imperij, dum neque justus belli titulus ad hoc faciendum tunc intervenerat; prout hæc *superius* extant clarè probata. Econtra verò respectu Occumenicæ & Apostolicæ potestatis, tam in via *Facti* intercessisse causæ æquitatem, quam pro via *Juris* ad id præstandum intervenisse auctoritatem ex parte Summi Pontificis, extat *superius* probatum ex indubitatis fidei principijs. Et hinc dum certò noscitur, nullo id negare unquam auso, Carolum Magnum in Occidentis Imperatorem à Summo Pontifice coronatum esse, cum antecesserit ad istam coronationem, nullâ prorsus politicâ, sed solius Papæ auctoritate potuerit facta fuisse Romani Imperij à Græcis in Carolum Magnum translatio, indubitanter verum supponi debet, quod coronatio illa stipata fuerit auctoritative per ipsum Pontificem coronantem factâ, juris Imperatorij in Carolum translatione.

At hoc præsupposito, non jam ex generalibus duntaxat Pontificiæ super Reges sacris Litteris probatæ auctoritatis principijs, sed ex speciali jure, Summus Pontifex potuit, ac etiam pro semper potest sibi vindicare potestatem tum confirmandi Regem Romanorum electum, sub prævio de habilitate examine promovendum in Imperatorem: tum consequenter reprobandi, si repertus fuerit inhabilis. Eo ipso autem, quod Pontificiâ auctoritate sic ad Germanos translatum sit Imperium, speciali insuper jure Sedes Apostolica habeat sibi obstrictum Imperatorem, ut teneatur Ecclesiæ Romanæ esse defensor & advocatus. Ex hoc autem speciali jure fas est eidem Sedi Apostolicæ, si electus repertus sit inhabilis, ac ea propter reprobandus, providendi sibi de Imperatore, alterutri Electorum inter se divisorum parti accedendo, ne Sedes Apostolica carere debeat advocato & defensore, sicque Electorum culpa redundet ipsi in poenam. At verò ex illo ipso etiam principio de Occidentis Imperio per auctoritatem Pontificiam in Germanos translato sit insuper consequens, Summo Pontifici fuisse inde jus questum, tum statuendi de norma electionis hujusmodi, tum consignandi certos Principes, quibus hoc eligendi jus appropriaretur.

Probatur istud subsumptum. Nam ipsa ratio naturalis dicitur, jus Imperij legitimâ auctoritate adeptum Græcis, in hunc primitus

concessisse, qui hoc jus Græcis legitime ademit. Ex quo proinde eatenus est derivatum in Carolum Magnum, ut penes ipsius stirpem masculinam subsisteret jure hæreditario, quamdiu supererat, qui habilis esset gubernando Imperio, cujus habilitatis ratio ab Ecclesiastica potestate, ex præinsinuatæ Juris titulo dijudicanda fuerat, ubi Carolo Simplici, ultimo ex Carolinâ masculinâ stirpe progenito repudiato, Magnates Germaniæ Ducem Saxonie Imperio præficiendum sanxerunt. Ubi namque jus hæreditariæ in Imperio Occidentali successione, in Carolina stirpe exspiravit, penes Principes Germaniæ jus eligendi Imperatorem, nullo justo titulo subsistere poterat, nisi dependenter à Sede Apostolica, à qua jus Imperij à Græcis justè ademptum, in ejus potestatem transferat, & hinc in Carolum Magnum, ejusque masculinam duntaxat stirpem successione hæreditariæ titulo translatum fuerat, penes Sedem Apostolicam resistente radicati quasi primævi juris, uti dictum, sibi quæsitæ facultate. Ex cujus proinde dispositione necessario pendere debuit ulterior Imperij intrâ Germanos prorogatio, dum isti neque hæreditariæ respectu Caroli Magni successione ratione, neque alio super jus Imperij à Græcis adempti justo titulo, ex tunc poterantur.

PROBATIO IV.

Desumpta ex Clementina unica. De jurejurando.

163. EX hæc namque Clementis V. in Concilio Viennensi editâ constitutione constat, Germanos Principes Orthodoxos haud indignum reputasse, ut sua submitterent capita Romano Pontifici, à quo approbationem personæ ad Imperialis celsitudinis apicem assumendam, nec non hujus unctione, & Imperij coronam accipiunt. At eo ipso, quod ista coronatio non sit nuda, sed stipata jure approbandi, seu confirmandi, aperte sequitur, quod in vi hujus juris, Romano Pontifici sit autoritas superioritatis erga Imperatores, idque non ex generali duntaxat super cunctas Christi oves, eorumque quodcumque super terram morale, quæ in regnum cælorum ordinabile, Oecumenicæ potestatis titulo, sed ex hoc insuper in eadem Clementina asserto fundamenti specifico, quod Sedis Apostolicæ autoritate jus Imperij à Græcis ademptum, sit translatum in Germanos.

164. Ex quo proinde specifico Ecclesiæ Romanæ erga Imperium Romanum titulo, non potuit non esse consequens, ut, postquam extinctâ stirpe Carolinâ, nullum in Imperio Romano hæreditariæ successione jus supererat, Imperatoris dignitatis in Germanis prorogatio, penderet ex eadem Sede Apostolica, utpote jus Imperij à Græcis adimite, atque in Carolum Magnum, ejusque stirpem masculinâ transferente, nec, sub primæva ejusdem juris translatione ulteriorem stirpe Carolinâ successione statuente. Unde hæc stirpe extinctâ, opus fuerat novâ provisione super talem pro futu-

ro prorogationem, non per alium potente fieri, quam ab illo, qui Imperium Græcis ademptum, sui primitus juris fecerat. Ex cujus proinde juris titulo præfatus Pontifex in dictâ Clementinâ merito subinferebat, à Sede Apostolicâ ad certos Principes jus eligendi Regem, in Imperatorem postea promovendum, pervenisse.

165. Ex eodem etiam titulo jus specificum est Romano Pontifici, Regem Romanorum à Principibus electum, & ab illo approbatum, secundum dictam Clementinam adstringendi vinculo juramenti, prout tam mos observationis antiquæ temporibus novissimis renovatæ, quam forma juramenti hujusmodi factis inserta Canonibus dist. 63. Cap. Tibi soli, manifestant.

PROBATIO V.

Petita ex jure eligendi Imperatoris, certis Germaniæ Principibus concessio à Summo Pontifice.

166. Quæ in argumento quinto circa hanc rem deducta habentur, videri possunt sufficere ad prælens institutum. Ne tamen hæc etiam in parte sterilem simus, ex Bellarmino sequentes instituti hujus probationes hic producendas duximus. Hic igitur S. R. Ecclesiæ Cardinalis lib. 3. de translat. Imperij cap. 3. contra Illyricum Lutherane hæreseos sectatorem argantem, jus eligendi Imperatorem autoritate Summi Pontificis esse certis Germaniæ Principibus concessum, hunc in modum procedit.

167. Primus, inquit, hujus rei testis sit Innocentius III. quem Illyricus testem esse dicit omni exceptione majorem, is enim disertis verbis testatur, à Sede Apostolicâ ad certos Germaniæ Principes potestatem eligendi Reges Romanorum pervenisse. Verum (inquit in Epist. ad Ducem Thuringiæ, unde extat cap. Venerabilem. De electione) illis Principibus jus, & potestatem eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, recognoscimus, ut debemus, ad quos de jure, & antiquâ consuetudine noscitur pertinere: præsertim cum ad eos jus, & potestas hujusmodi ab Apostolica Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in persona magnifici Caroli à Græcis transfuit in Germanos. Hæc ille. Qui etli non meminit Gregorij V. tamen id affirmat, quod potissimum hoc loco probare intendimus. Innocentium sequuntur ex Italicis, & Gallicis scriptoribus Henricus Hostiensis, S. Thomas Aquinas, B. Augustinus Triumphus, Alvarus Pelagius, & Joannes Villanus, supra citati: nec non Philippus Bergomensis lib. 12. Supplementi Chronicorum: Blondus Flavius lib. 3. Decadis 2. Baptista in vita Gregorij V. Raphael Volaterranus lib. 22. Antropologie: Polydorus Virgilius lib. 4. de Inventoribus rerum. c. 7. alias 10. Item Joannes Andreas in cap. Ad Apostolicam. De sent. & re judic. lib. 6. & in Cap. Venerabilem. De elect. Cardin. Floren. in idem cap. Venerabilem. §. 1. col. 3. in 6. quest. num. 7. Alterius in lib. Bene à Zenone. num. 5. de quadriem. præscript. Baldus in sua Margarita. verbo Annus. S. Antoninus part. 3. tit. 22. cap. 5. §. 13. Andreas Alciatus (quem

virum doctissimum, atque historiarum peritissimum vocat Illyricus pag. 57. in Commentario Legis Bona civitas. ff. De verb. significat. & in libro de singulari certamine cap. 32. Multi præterea cum Jureconsulti, tum Historici, quos longum esset recensere.

168. Ex Germanis habemus in primis Jordanum quendam, quem ipse Illyricus citat pag. 90. cujus hæc sunt verba in lib. de Translat. Imperij. Factum est, quod S. Carolus Magnus Imperator de consensu, & mandato Romani Pontificis ordinationem sibi Divinitus inspiratam instituit, & præcepit, ut Imperium Romanorum apud electionem Canoniceam Principum Germanorum in perpetuum remaneret. Hæc ille. Certè autè, si Carolus Imperator jussu Romani Pontificis Electores Imperatoris instituit: ejus institutionis auctor primus, ac præcipuus Summus Pontifex fuit. Si quidem in re quavis, major est auctoritas ejus, qui jubet, quam ejus, qui alterius jussu exequitur.

169. Jacobus quoque Wymphelingius, auctor item Germanus, in Epitome Rerum Germanicarum cap. 20. sic ait. Gregorius, cognita Imperij imbecillitate, varietatèq. fortune: utque is, qui cæteris virtute præstaret, præesset etiam dignitate: sanctionem talit, haud abnuente Othone, de Imperatore deligendo, Anno Christi 1002. quam usq. ad nostra tempora servatam videmus, videlicet solis Germanis licere Principem eligere, qui Cæsar, & Romanorum Rex appellatus, tum demum Imperator & Augustus haberetur, si eum Romanus Pontifex inunxisset.

Albertus Kranzius, & ipse Germanus l. 4. Saxonie cap. 25. Gregorius (inquit) ad undecimum, quo abfuerat, mensẽ restitutus, acerrimam de accepta à Romanis injuria ultionem sumpsit. Paulo enim postea, quam redierat, eam fecit de Imperatoris electione sanctionem, quam hucusq. per annos jam quingentos servatam videmus, solis licere Germanis, qui inde Electores sunt dicti, Principem deligere; qui Cæsar tunc, & Romanorum Rex dicitur, si à Romano Pontifice coronabitur, Imperator Augustus appelletur.

Joannes Nauclerus natione Germanus, in 2. volumine Chronographia generatione 34. ita scribit: Salvare potest, quod ex monumentis Aquilejensis Ecclesie traditum invenitur, sanctionem de Imperatore à Germanis deligendo, Sylvestri temporibus factam esse, etsi Gregorius sanctionem instituerit, ille tamen Sylvester electionem primam juxta sanctionem factam approbavit. Et intra: Anno salutis secundo supra millesimum, Othone III. mortuo, Germani Electores concesserunt juri per sanctionem Gregorij V. & Othonis III. primùm innotentes, Henricum Ducem Bavariae, Comitẽ Bambergensem, Claudium postea dictum, Cæsarem declarant. Hæc ille.

His adde Joannem Carionem lib. 3. Chronici, & Joannem Cuspinianum in vita Othonis III. & ipsam Illyricum cum collegis suis Magdeburgensibus Centuriatoribus. Omnes enim isti disertis verbis docent, aut Gregorij Pontificem, aut certè Othonem, ope & autoritate Gregorij sanctionem illam de Electoribus edidisse. Ac ut Illyricus intelligat, quanti faciamus gravissimam ejus, collegarumque ipsius auctoritatem, testimonium jam ante in cap. 1. adscriptum, hoc etiam loco in ejus gra-

tiam iterum adscribemus. Sic igitur habet Cent. 10. cap. 10. col. 546. Gregorius suam patriam insigni aliquâ dignitate ornaturus, sanxit, ut penes solos Germanos jus esset eligendi Regem, qui post diademata à Romano Pontifice acceptum, Imperator & Augustus appellaretur. Hæc ille.

Accedant postremò gravissima testimonia, unum Concilij Generalis, alterum ipsorum Electorum. Exstat enim in Clementina. Romani Principes, De jurjurando. decretum Concilij Viennensis Generalis, in quo hæc habentur verba: Ecclesia Romana à Græcis Imperium transfudit in Germanos, & ab eadem ad certos eorum Principes jus, & potestas eligendi Regem, in Imperatorem postmodum promovendum, pervenit. Exstat item Electorum Imperij publicum Instrumentum ad Nicolaum III. Pontificem missum, ex autographo descriptum, quod Romæ in arce Angeli conservatum ex integro ibi profert prædictus Cardinalis, in cujus exordio inter cætera in rem præsentem facientia, aperte dicitur: Quod Romana Ecclesia in Germania plantaverit Principes tanquam arbores præelectas, quibus dederit illud potentie mirandæ incrementum, ut ipsius Ecclesie auctoritate sussultis, per ipsorum electionem, illum, qui fræna Romani teneret Imperij, germinarent.

S. V.

Referuntur nostratis sententia argumenta Ex Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi. Ex Cap. Grandi. De supplemto negligentia Prælator. in 6. & Extravagante unica. Si Fratrum. Ne Sede vacante.

ARGUMENTUM I.

Ex Cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi.

Autor Regalis Sacerdotij cit. lib. 1. §. 2. argumentatur I. ex prædicato Innocentij III. sacro Canone ita se habente: Tua nobis humilitas supplicavit, ut filios tuos legitimationis dignaremur titulo decorare, quatenus eis, quod minus tibi succederent, natalium obiectio non noceret &c. Videbatur autem (ea supplicatio tua) ex eo trahere majorem audaciam postulandi, quod cum Regis Francorum filijs de benignitate Apostolica Sede dispensavimus &c. Rationibus autem hisce inducitur, Regi gratiam fecimus requisiti, causam tam ex Veteri, quam Novo Testamento trahentes, quod non solum in Ecclesie patrimonio, verum etiam in alijs Regionibus, certis causis inspectis, temporalem jurisdictionem casualiter exercemus, non quod alieno juri præjudicare velimus, sed quia, sicut in Deuteronomio continetur: Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium intra portas videris verba variari; venies ad Sacerdotis Levitici generis, & ad iudicem, qui fuerit illo tempore, & facies, quæcunque dixerint, qui præsumt loco, quem elegerit Dominus, sequerisque eorum sententiam; qui autem lu-

per-